

*La convocatoria
de Cooperantes.
Testimonios
y experiencias*

**La convocatòria
de Cooperants.
Testimonis i experiències**

INDEX
ÍNDICE

ÍNDEX

1- LA CONVOCATÒRIA DE COOPERANTS

- 1.1. Estades formatives de treballadors de països empobrits en les Illes Balears
- 1.2. Col·laboracions tècniques de professionals qualificats de les illes en projectes de cooperació
- 1.3. Joves voluntaris cooperants en països en vies de desenvolupament
- 1.4. Estades formatives i col·laboracions tècniques
- 1.5. Dades

2- TESTIMONIS DE TREBALLADORS DE PAÏSOS EMPOBRITS EN LES ILLES BALEARS.

- 2.1. Mallorca Amiga
- 2.2. Ensenyants Solidaris
- 2.3. Casal de la Pau
- 2.4. Projecte Home

3- TESTIMONIS DE PROFESSIONALS DE LES ILLES EN PROJECTES DE COOPERACIÓ

- 3.1. Ensenyants Solidaris
- 3.2. ALAS (Associació de lluita anti-sida de les Illes Balears)
- 3.3. Fundació Campaner
- 3.4. Fundació Vicente Ferrer
- 3.5. Pau i Solidaritat
- 3.6. Odontologia Solidària
- 3.7. Delegació Diocesana de Missions de Mallorca

4- TESTIMONIS DE JOVES VOLUNTARIS COOPERANTS EN PAÏSOS EMPOBRITS

- 4.1. Fundació Proideba
- 4.2. Casal de Joves Tramuntana
- 4.3. Fundació Proideba
- 4.4. S'Entreforc

ÍNDICE

1- LA CONVOCATORIA DE COOPERANTES

- 1.1. Estancias formativas de trabajadores de países empobrecidos en las Illes Balears
- 1.2. Colaboraciones técnicas de profesionales cualificados de las islas en proyectos de cooperación
- 1.3. Jóvenes voluntarios cooperantes en países en vías de desarrollo
- 1.4. Estancias formativas y colaboraciones técnicas
- 1.5. Datos

2- TESTIMONIOS DE TRABAJADORES DE PAÍSES EMPOBRECIDOS EN LAS ILLES BALEARS.

- 2.1. Mallorca Amiga
- 2.2. Ensenyants Solidaris
- 2.3. Casal de la Pau
- 2.4. Projecte Home

3- TESTIMONIOS DE PROFESIONALES DE LAS ISLAS EN PROYECTOS DE COOPERACIÓN

- 3.1. Ensenyants Solidaris
- 3.2. ALAS (Asociación de lucha anti-sida de las Islas Baleares)
- 3.3. Fundació Campaner
- 3.4. Fundació Vicente Ferrer
- 3.5. Pau i Solidaritat
- 3.6. Odontologia Solidària
- 3.7. Delegació Diocesana de Missions de Mallorca

4- TESTIMONIOS DE JÓVENES VOLUNTARIOS COOPERANTES EN PAÍSES EMPOBRECIDOS

- 4.1. Fundació Proideba
- 4.2. Casal de Joves Tramuntana
- 4.3. Fundació Proideba
- 4.4. S'Entreforc

1. LA CONVOCATÒRIA DE COOPERANTS

1. LA CONVOCATORIA DE COOPERANTES

La Direcció general de Cooperació convoca cada any una convocatòria de subvencions per a cooperants, amb la finalitat de contribuir a eradicar la pobresa en els països empobrits del món i, en conseqüència, a millorar les condicions de vida de la població d'aquests països. Aquesta convocatòria es basa en la consideració que el factor humà i, per tant, la formació i capacitat de la població, constitueixen un pilar imprescindible per a dur endavant el desenvolupament social, cultural, econòmic i polític de qualsevol comunitat. Aquestes ajudes tenen dos objectius generals fonamentals: d'una banda, possibilitar l'intercanvi cultural i els coneixements entre els cooperants i les poblacions que els acullen i, per una altra, afavorir que els coneixements transmesos siguin un motor de desenvolupament.

Hi ha tres modalitats d'ajuda:

- Estades formatives de treballadors de països empobrits en les Illes Balears.
- Col·laboracions tècniques de professionals qualificats de les illes en projectes de cooperació.
- Joves voluntaris cooperants en països en vies de desenvolupament.

Vegem, amb detall, quines són les particularitats de cadascuna d'aquestes modalitats:

La Dirección General de Cooperación convoca cada año una convocatoria de subvenciones para cooperantes, con el fin de contribuir a erradicar la pobreza en los países empobrecidos del mundo y, en consecuencia, a mejorar las condiciones de vida de la población de estos países. Esta convocatoria se basa en la consideración de que el factor humano y, por tanto, la formación y capacitación de la población, constituyen un pilar imprescindible para llevar adelante el desarrollo social, cultural, económico y político de cualquier comunidad.

Estas ayudas tienen dos objetivos generales fundamentales: por un lado, posibilitar el intercambio cultural y los conocimientos entre los cooperantes y las poblaciones que les acogen y, por otra, favorecer que los conocimientos transmitidos sean un motor de desarrollo.

Hay tres modalidades de ayuda :

- Estancias formativas de trabajadores de países empobrecidos en las Illes Balears..
- Colaboraciones técnicas de profesionales cualificados de las islas en proyectos de cooperación.
- Jóvenes voluntarios cooperantes en países en vías de desarrollo

Veamos, con detalle, cuáles son las particularidades de cada una de estas modalidades:

1.1. Estades formatives de treballadors de països empobrits en les Illes Balears. (Posar aquest punt en un quadre i amb color)

L'objectiu fonamental d'aquesta modalitat és concedir ajudes a les entitats o ONGs perquè rebin a professionals de països empobrits amb la finalitat de facilitar-los cursos de formació en les Illes Balears. Les ONGs que vulguin participar en aquesta modalitat haurien de complir les següents condicions:

- Incloure treballadors de països del sud que estiguin treballant pel desenvolupament de la seva comunitat i que estiguin avalats per una entitat de caràcter social del seu país o una administració local. El pla de formació ha de tenir com a mínim 80 hores mensuals i un termini mínim d'estada de 15 dies naturals.
- Indicar les activitats que els professionals portaran a terme una vegada acabada la formació i tornin als seus països d'origen.
- Especificar de manera detallada les despeses subvencionables, que no podran superar els 4.600 €. Són objecte de subvenció els següents costos: allotjament i manteniment, transport, desplaçaments interiors, assegurança per malaltia i accidents, visat i taxes d'entrada i sortida i despeses derivades del pla de capacita-ció a desenvolupar.
- Participació d'un màxim de tres persones per cada projecte presentat.

1.1. Estancias formativas de trabajadores de países empobrecidos en las Illes Balears. (Poner este punto en un cuadro y con color)

El objetivo fundamental de esta modalidad es conceder ayudas a las entidades u ONGs para que reciban a profesionales de países empobrecidos con el fin de facilitarles cursos de formación en las Illes Balears. Las ONGs que quieran participar en esta modalidad deberán cumplir las siguientes condiciones:

- Incluir trabajadores de países del sur que estén trabajando para el desarrollo de su comunidad y que estén avalados por una entidad de carácter social de su país o una administración local. El plan de formación debe tener como mínimo 80 horas mensuales y un plazo mínimo de estancia de 15 días naturales.*
- Indicar las actividades que los profesionales llevarán a cabo una vez terminada la formación y regresen a sus países de origen.*
- Especificar de manera detallada los gastos subvencionables, que no podrán superar los 4.600 €. Son objeto de subvención los siguientes costes: alojamiento y mantenimiento, transporte, desplazamientos interiores, seguro por enfermedad y accidentes, visado y tasas de entrada y salida y gastos derivados del plan de capacitación a desarrollar.*
- Participación de un máximo de tres personas por cada proyecto presentado.*

1.2. Col·laboracions tècniques de professionals qualificats de les illes en projectes de cooperació. (Posar aquest punt en un quadre i amb altre color)

La finalitat principal és concedir ajudes a entitats que organitzin col·laboracions tècniques de professionals de les Illes Balears en projectes de cooperació en els països empobrits i/o cursos de formació professional a ciutadans d'aquests països. En aquest cas, la col·laboració del cooperant pot variar entre impartir cursos i seminaris, fer prospeccions, estudis i projectes tècnics en diversos àmbits (com en educació, sanitat, medi ambient, infraestructures, etc.), oferir suport a les comunitats en les anàlisis de les necessitats i de les prioritats que puguin servir per a la fonamentació de projectes de cooperació.

Els requisits necessaris per a participar en aquest tipus de projecte són:

- Descriure les accions que es desenvoluparan en el país del sud.
- Detallar el perfil professional i l'experiència dels candidats.
- Incloure les despeses subvencionables, que no podran superar els 2.500 € per persona, havent un límit màxim de 10 participants.
- En els projectes que sigui necessari adquirir material específic, s'haurà de fer una descripció del tipus de material i no podrà sobrepassar els 3.000 € per projecte.
- Si es fan cursos de formació es

1.2. Colaboraciones técnicas de profesionales cualificados de las islas en proyectos de cooperación. (Poner este punto en un cuadro y con otro color)

La finalidad principal es conceder ayudas a entidades que organicen colaboraciones técnicas de profesionales de las Illes Balears en proyectos de cooperación en los países empobrecidos y/o cursos de formación profesional a ciudadanos de dichos países. En este caso, la colaboración del cooperante puede variar entre impartir cursos y seminarios, hacer prospecciones, estudios y proyectos técnicos en diversos ámbitos (como en educación, sanidad, medio ambiente, infraestructuras, etc), ofrecer apoyo a las comunidades en los análisis de las necesidades y de las prioridades que puedan servir para la fundamentación de proyectos de cooperación.

Los requisitos necesarios para participar en este tipo de proyecto son:

- Describir las acciones que se van a desarrollar en el país del sur*
- Detallar el perfil profesional y la experiencia de los candidatos*
- Incluir los gastos subvencionables, que no podrán superar los 2.500 € por persona, habiendo un límite máximo de 10 participantes.*
- En los proyectos que se deba adquirir material específico, se deberá hacer una descripción*

Irene Ozonas

podran imputar un màxim de 2.000 € en concepte de transport i mantenició dels alumnes. Els cursos de formació hauran de tenir una durada mínima de 15 hores i un mínim de 10 alumnes.

- Si s'han adquirit béns inventariables per al projecte, caldrà detallar-los i justificar la seva necessitat.

del tipo de material y no podrá sobrepasar los 3.000 € por proyecto.

- Si se hacen cursos de formación se podrán imputar un máximo de 2.000 € en concepto de transporte y manutención de los alumnos. Los cursos de formación deberán tener una duración mínima de 15 horas y un mínimo de 10 alumnos.

- Si se han adquirido bienes inventariables para el proyecto, habrá que detallarlos y justificar su necesidad.

1.3. Joves voluntaris cooperants en països en vies de desenvolupament (Posar aquest punt en un quadre i amb altre color)

Amb aquest tipus de projectes es pretén concedir ajudes a aquelles associacions que organitzin accions per a la participació de joves de les illes com voluntaris en projectes de cooperació o en recursos socials bàsics (equipaments sanitaris, centres i serveis educatius, serveis assistencials i atenció de col·lectius en risc d'exclusió social, etc.). Les formalitats imprescindibles per a sol·licitar la subvenció són:

- Ser ciutadà de les Illes Balears o justificar 6 mesos de residència, i tenir entre 18 i 25 anys.
- Descripció detallada del projecte i del programa social en el qual es va a participar.
- Descriure la funció de cada cooperant
- Indicar les despeses subvencionables, que no podran superar els 2.200 € per persona.
- Incloure un màxim de 4 persones per projecte
- Contar en el país d'acolliment amb una persona tutora que orienti la seva activitat.

1.3. Jóvenes voluntarios cooperantes en países en vías de desarrollo Poner este punto en un cuadro y con otro color)

Con este tipo de proyectos se pretende conceder ayudas a aquellas asociaciones que organicen acciones para la participación de jóvenes de las islas como voluntarios en proyectos de cooperación o en recursos sociales básicos (equipamientos sanitarios, centros y servicios educativos, servicios asistenciales y atención de colectivos en riesgo de exclusión social, etc.). Las formalidades imprescindibles para solicitar la subvención son:

- *Ser ciudadano de las Islas Baleares o justificar 6 meses de residencia, y tener entre 18 y 25 años.*
- *Descripción detallada del proyecto y del programa social en el que se va a participar.*
- *Describir la función de cada cooperante*
- *Indicar los gastos subvencionables, que no podrán superar los 2.200 € por persona.*
- *Incluir un máximo de 4 personas por proyecto*
- *Contar en el país de acogida con una persona tutora que oriente su actividad.*

A partir de l'any 2006 s'afegeix una nova modalitat:

1.4. Estances formatives i col·laboracions tècniques (Posar aquest punt en un quadre i amb un altre color)

La idea fonamental és facilitar ajudes a les entitats que organitzin simultàniament accions consistents en estades formatives a professionals dels països empobrits a les Illes Balears i col·laboracions tècniques de professionals qualificats de les nostres illes en projectes de cooperació en els països empobrits i cursos de formació professional a ciutadans d'aquests països.

Les condicions que s'exigeixen per a participar són:

- Tant les estades formatives com les col·laboracions tècniques han de perseguir el mateix objectiu
- Les àrees temàtiques d'ambdues accions han de ser les mateixes i complementar-se
- Els requisits i quanties econòmiques hauran de ser els mateixos que els exigits en les modalitats A i B

A partir del año 2006 se añade una nueva modalidad:

1.4. Estancias formativas y colaboraciones técnicas (Poner este punto en un cuadro y con otro color)

La idea fundamental es facilitar ayudas a las entidades que organicen simultáneamente acciones consistentes en estancias formativas a profesionales de los países empobrecidos en las Illes Balears y colaboraciones técnicas de profesionales cualificados de nuestras islas en proyectos de cooperación en los países empobrecidos y cursos de formación profesional a ciudadanos de estos países. Las condiciones que se exigen para participar son:

- Tanto las estancias formativas como las colaboraciones técnicas deben perseguir el mismo objetivo*
- Las áreas temáticas de ambas acciones deben ser las mismas y complementarse*
- Los requisitos y cuantías económicas deberán ser los mismos que los exigidos en las modalidades A y B*

1.5. Dades

Des de l'any 2003 han participat en aquesta convocatòria 445 cooperants en 128 projectes, distribuïts segons les diferents modalitats de la següent manera:

1.5. Datos

Desde el año 2003 han participado en esta convocatoria 445 cooperantes en 128 proyectos, distribuidos según las diferentes modalidades de la siguiente manera:

TIPUS DE MODALITAT TIPO DE MODALIDAD	Nº DE COOPERANTS Nº DE COOPERANTES
Professionals de les illes a països del sud <i>Profesionales de las islas en países del sur</i>	55
Estances formatives per a treballadors del sud <i>Estancias formativas per a treballadors del sud</i>	323
Joves voluntaris cooperants <i>Jóvenes voluntarios cooperantes</i>	67

El total de les subvencions des de l'any 2003 fins al 2006 ha estat de 859.522,86 €.

Amb el present quadern es vol agrair a totes les persones que han col·laborat en els diferents projectes de cooperants i, molt especialment, a aquells que han volgut participar relatant les seves experiències en projectes específics subvencionats pel Govern Balear. Els testimoniatges que vénen a continuació s'han agrupat segons les diferents modalitats d'aquesta convocatòria.

El total de las subvenciones desde el año 2003 hasta el 2006 ha sido de 859.522,86 €.

Con el presente cuaderno se quiere agradecer a todas las personas que han colaborado en los diferentes proyectos de cooperantes y, muy especialmente, a aquellos que han querido participar relatando sus experiencias en proyectos específicos subvencionados por el Govern Balear. Los testimonios que vienen a continuación se han agrupado según las diferentes modalidades de esta convocatoria.

**2. TESTIMONIS DE TREBALLADORS DE PAÏSOS
EMPOBRITS A LES ILLES BALEARS**

***2. TESTIMONIOS DE TRABAJADORES DE PAÍSES
EMPOBRECIDOS EN LAS ISLAS BALEARES***

2.1.- MALLORCA AMIGA

Testimoni de la meva experiència a Mallorca, 2005

Sóc una indígena de Guatemala i aquesta ha estat la meva primera experiència, per la resta molt important, en la meva vida personal i la meva formació com professional. Agraeixo l'oportunitat que m'ha ofert el Govern Balear.

Una de les primeres activitats que vaig realitzar quan vaig arribar a Mallorca fou visitar, amb l'ajuda de Nancy Matamoros de l'ONG Mallorca Amiga, l'Associació Aula Cultural i la seva presidenta, per a coordinar i programar les meves activitats a l'illa. Durant aquesta visita vaig obtenir informació del funcionament de l'Associació, els objectius i les àrees de treball específiques en la preparació d'adults i joves per a la inserció laboral. Posteriorment vaig visitar algunes aules, tenint l'oportunitat, en cada una d'elles, de platicar-les sobre la meva presència en el país i referir-me a la meva identitat com guatemalenca i al treball que realitzo a l'àrea rural del meu país. Me va parèixer molt interessant com aquesta associació ajuda a les persones amb la finalitat d'educar-les i preparar-les per a millorar les seves condicions de vida. Gràcies a aquesta oportunitat vaig aprendre com educar als adults analfabets, les metodologies apropiades en cada cas i també les formes de dirigir-se cap a les persones adultes amb la comprensió que requereix aquest col·lectiu. Així mateix, vaig tenir l'oportunitat de compartir un temps amb les joves de cada una de les aules, les quals es mostraren entusiasmades amb la meva presència i poguérem debatre sobre temes tan impor-

2.1.- MALLORCA AMIGA

Testimonio de mi experiencia en Mallorca, 2005

Soy una indígena de Guatemala y esta ha sido mi primera experiencia, por lo demás muy importante, en mi vida personal y mi formación como profesional. Agradezco la oportunidad que me ha ofrecido el Gobierno Balear.

Una de las primeras actividades que realicé al llegar a Mallorca fue visitar, con la ayuda de Nancy Matamoros de la ONG Mallorca Amiga, la Asociación Aula Cultural y su presidenta, para coordinar y programar mis actividades en la isla. Durante esta visita obtuve información del funcionamiento de la Asociación, los objetivos y las áreas de trabajo específicas en la preparación de adultos y jóvenes para la inserción laboral. Posteriormente visité algunas aulas, teniendo la oportunidad, en cada una de ellas, de platicarles sobre mi presencia en el país y referirme a mi identidad como guatemalteca y al trabajo que realizo en el área rural de mi país. Me pareció muy interesante cómo esta asociación ayuda a las personas con el fin de educarlas y prepararlas para mejorar sus condiciones de vida. Gracias a esta oportunidad aprendí cómo educar a los adultos analfabets, las metodologías apropiadas en cada caso y también las formas de dirigirse hacia las personas adultas con la comprensión que requiere este colectivo. Asimismo, tuve la oportunidad de compartir un tiempo con las jóvenes de cada una de las aulas, los cuales se mostraron entusiasmadas con mi presencia y pudi-

tants com són el gènere i l'autoestima personal.

En la meua estada a Mallorca, també vaig tenir l'oportunitat de visitar una ONG que treballa en l'àmbit del medi ambient. Vaig realitzar una entrevista al Sr. Javier Mir i, al llarg de la conversa, intercanviarem experiències respecte a la protecció i conservació del medi ambient, tant en el meu país Guatemala com en el municipi concret de Palma. Em va cridar molt l'atenció el temps que dedicaven a l'educació ambiental, realitzant visites a espais naturals amb joves i nens, i organitzant campanyes en les quals involucren als pares dels nens i les escoles.

Una altra activitat que em va semblar molt important i il·lustrativa va ser participar en la conferència "Mans de dona teixint històries" organitzada per l'ONG Mallorca Amiga. La xerrada es va centrar sobre les arts de tèxtils de güipils que realitzen les dones de Guatemala i es va dividir en dues parts: una primera en la qual es va donar una breu explicació del treball del teixit en teler de cintura que realitzen la majoria de les dones de l'àrea d'Alta Verapaz.

En aquest apartat es va fer una referència sobre les tècniques i les eines utilitzades, el colorit, la seva representació en la cultura i el temps que s'utilitza per a elaborar una tela que consta de tres trossos especials. Finalment, es va parlar de la utilitat que es fa del güipil i la resta de les teles que es destinen al mercat local.

En la segona part vaig realitzar una demostració pràctica de l'elaboració del teixit. En el moment de la demostració van anar sorgint qüestions que vaig procurar respondre amb la major claredat possible. Les preguntes van versar

mos debatir sobre temas tan importantes como son el género y la autoestima personal.

En mi estancia en Mallorca, también tuve la oportunidad de visitar una ONG que trabaja en el ámbito del medio ambiente. Realicé una entrevista al Sr. Javier Mir y, a lo largo de la conversación, intercambiamos experiencias respecto a la protección y conservación del medio ambiente, tanto en mi país Guatemala como en el municipio concreto de Palma. Me llamó mucha la atención el tiempo que dedicaban a la educación ambiental, realizando visitas a espacios naturales con jóvenes y niños, y organizando campañas en las que involucran a los padres de los niños y las escuelas.

Otra actividad que me pareció muy importante e ilustrativa fue participar en la conferencia "Manos de mujer tejiendo historias" organizada por la ONG Mallorca Amiga. La charla se centró sobre las artes de textiles de güipiles que realizan las mujeres de Guatemala y se dividió en dos partes: una primera en la que se dio una breve explicación del trabajo del tejido en teler de cintura que realizan la mayoría de las mujeres del área de Alta Verapaz.

En este apartado se hizo una referencia sobre las técnicas y las herramientas utilizadas, el colorido, su representación en la cultura y el tiempo que se utiliza para elaborar una tela que consta de tres trozos especiales. Finalmente, se habló de la utilidad que se hace del Güipil y el resto de las telas que se destinan al mercado local.

En la segunda parte realicé una demostración práctica de la elabora-

sobre el temps necessari per a realitzar una tela, el seu cost, l'edat d'inici, si els homes participen en aquest tipus de treball i moltes altres qüestions.

Al llarg de la conferència, vaig percebre que les persones que van estar presents van mostrar veritable interès en l'observació de la demostració pràctica del teler en cintura, que és una de les formes típiques de treball i pel qual moltes dones guatemalques obtenen ingressos econòmics per al manteniment de la seva família.

Vaig tenir també l'oportunitat de presentar la conferència en el col·legi IMC de València, en el Col·legi Públic d'Alaró i a l'Institut Guillem Sagrera de Palma. En aquest últim, un grup d'alumnes em van fer una entrevista sobre el treball del teixit i sobre la meua vida

a Guatemala, amb la finalitat de publicar-la en una revista de l'institut.

Valoració de la meua experiència.

- Contacte amb persones responsables i directes d'organitzacions que tenen capacitat i interès en cadascun dels temes que els són propis.
- Una relació interpersonal en cadascuna de les aules visitades i la comprensió per part dels participants de la situació de la vida rural quotidiana en el meu país.

ción del tejido. En el momento de la demostración fueron surgiendo cuestiones que procuré responder con la mayor claridad posible. Las preguntas versaron sobre el tiempo necesario para realizar una tela, su coste, la edad de inicio, si los hombres participan en este tipo de trabajo y otras muchas cuestiones.

A lo largo de la conferencia, percibí que las personas que estuvieron presentes mostraron verdadero interés en la observación de la demostración práctica del telar en cintura, que es una de las formas típicas de trabajo y por el que muchas mujeres guatemaltecas obtienen ingresos económicos para el mantenimiento de su familia. Tuve también la oportunidad de presentar la conferencia en el colegio IMC de Valencia,

en el Colegio Público de Alaró y en el Instituto Guillem Sagrera de Palma. En este último, un grupo de alumnas me hicieron una entrevista sobre el trabajo del tejido y sobre mi vida en Guatemala, con el fin de publicarla en una revista del instituto.

Valoración de mi experiencia.

- Contacto con personas responsables y directas de organizaciones que tienen capacidad e interés en cada

- La convivència amb un grup de dones amb desitjos de superació personal a través de l'aprenentatge, i com resultat l'enregistrament d'una cançó amb el tema de la Naturalesa amb la finalitat d'aplicar-lo en el meu treball educatiu en l'àmbit rural amb grups de dones i homes.

- Una altra valoració molt important ha estat la de conèixer com s'apliquen metodologies de treball per a l'educació d'adults a través de fitxes popularitzades (dibuixos) i algunes tècniques per a desenvolupar capacitacions segons les necessitats que presenta la població.

- A cada una de les presentacions que he realitzat he notat l'interès dels observadors i la seva sorpresa al descobrir les dificultats de les tècniques del teler. Per a aquest treball, són necessàries unes determinades habilitats i un grau de concentració i interès importants.

Aquesta ha estat la meva primera experiència i estic molt agraïda al Govern Balear. Me sent realment identificada amb el meu país i cultura guatemalenca.

Inés Tujab López

uno de los temas que les son propios.

- Una relación interpersonal en cada una de las aulas visitadas y la comprensión por parte de los participantes de la situación de la vida rural cotidiana en mi país.

- La convivencia con un grupo de mujeres con deseos de superación personal a través del aprendizaje, y como resultado la grabación de una canción con el tema de la Naturaleza con el fin de aplicarlo en mi trabajo educativo en el ámbito rural con grupos de mujeres y hombres.

- Otra valoración muy importante ha sido la de conocer como se aplican metodologías de trabajo para la educación de adultos a través de fichas popularizadas (dibujos) y algunas técnicas para desarrollar capacitaciones según las necesidades que presenta la población.

iEn cada una de las presentaciones que he realizado he notado el interés de los observadores y su sorpresa al descubrir las dificultades de las técnicas del telar. Para este trabajo, son necesarias unas determinadas habilidades y un grado de concentración e interés importantes.

Esta ha sido mi primera experiencia y estoy muy agradecida al Govern Balear. Me siento realmente identificada con mi país y cultura guatemalteca.

Inés Tujab López

2.2. ENSENYANTS SOLIDARIS

Projecte: "Formació tècnica per a l'elaboració de projectes"

En primer lloc, vull assenyalar la importància que tenen aquesta classe de projectes i activitats per a les persones de països del sud que, en general, no tenim accés a programes formatius especialitzats que contribueixin a millorar el nivell d'eficiència de les organitzacions.

El nostre treball es desembolica en el terreny específic de la cooperació per al desenvolupament, intervenint en comunitats desarrelades i assentaments que han anat sorgint a Guatemala com a conseqüència del conflicte armat intern que s'ha viscut al llarg de més de trenta-cinc anys.

Una de les tasques fonamentals de la nostra entitat és l'educació no formal i, gràcies als coneixements i capacitacions que hem anat rebent desinteressadament dels nostres amics de les Illes Balears, hem pogut posar en pràctica els nous processos metodològics.

Per a abordar la problemàtica de la cooperació internacional i els seus instruments específics és imprescindible comprendre les dinàmiques socials i econòmiques de l'ONG del país del nord i de la contrapart del sud. És important, doncs, donar a conèixer el treball de ADEHGUA, com associació per la defensa dels drets humans d'un país empobrit com és Guatemala, i entendre, de primera mà, el treball i els mètodes d'actuació de les organitzacions del nord, com és el cas d'Ensenyants Solidaris.

Durant la meva estada a les illes de Mallorca i Eivissa he intentat explicar

2.2. ENSENYANTS SOLIDARIS

Proyecto: "Formación técnica para la elaboración de proyectos"

En primer lugar, quiero señalar la importancia que tienen esta clase de proyectos y actividades para las personas de países del sur que, por lo general, no tenemos acceso a programas formativos especializados que contribuyan a mejorar el nivel de eficiencia de las organizaciones.

Nuestro trabajo se desenvuelve en el terreno específico de la cooperación para el desarrollo, interviniendo en comunidades desarraigadas y asentamientos que han ido surgiendo en Guatemala como consecuencia del conflicto armado interno que se ha vivido a lo largo de más de treinta y cinco años.

Una de las tareas fundamentales de nuestra entidad es la educación no formal y, gracias a los conocimientos y capacitaciones que hemos ido recibiendo desinteresadamente de nuestros amigos de las Islas Baleares, hemos podido poner en práctica los nuevos procesos metodológicos.

Para abordar la problemática de la cooperación internacional y sus instrumentos específicos es imprescindible comprender las dinámicas sociales y económicas de la ONG del país del norte y de la contraparte del sur. Es importante, pues, dar a conocer el trabajo de ADEHGUA, como asociación por la defensa de los derechos humanos de un país empobrecido como es Guatemala, y entender, de primera mano, el trabajo y los métodos de actuación de las organizaciones del norte, como es el caso de

com és la nostra realitat, com s'organitzen les comunitats desarrelades amb les quals treballem, les característiques socials i institucionals del nostre entorn i quins són els projectes de cooperació actuals que desenvolupem: capacitacions a dones, microcrèdits, botigues comunals, berenars escolars, etc.

Aquesta estada m'ha possibilitat, al mateix temps, mantenir contactes amb docents de les illes, així com amb professionals de diferents camps de treball. Vaig contactar fonamentalment amb els companys de l'ONG Ensenyants Solidaris i del STEI-i, intercanviant coneixements sobre els diferents models educatius i les perspectives associatives que es donen en els països desenvolupats.

Per altra banda, voldria destacar les metodologies emprades i la dosificació

Ensenyants Solidaris.

Durante mi estancia en las islas de Mallorca e Ibiza he intentado explicar cómo es nuestra realidad, cómo se organizan las comunidades desarraigadas con las que trabajamos, las características sociales e institucionales de nuestro entorno y cuáles son los proyectos de cooperación actuales que desarrollamos: capacitaciones a mujeres, microcréditos, tiendas comunales, meriendas escolares, etc.

Esta estadia me ha possibilitado, al mismo tiempo, mantener contactos con docentes de las islas, así como con profesionales de diferentes campos de trabajo. Contacté fundamentalmente con los compañeros de la ONG Ensenyants Solidaris y del STEI-i, intercambiando conocimientos

dels continguts, molts d'ells nous per a nosaltres i que van facilitar les jornades de treball.

Un comentari especial mereix la meua visita a diversos centres educatius a Mallorca i Eivissa, en els quals vaig poder dialogar estretament amb directius, professors i estudiants. Aquestes visites em van permetre prendre contacte directe amb la realitat educativa de les Illes Balears, exposar alguns aspectes de l'educació del meu país i, fonamentalment, comprovar una vegada més l'hospitalitat i riquesa humana dels illencs.

Un aspecte important ha estat prendre consciència de l'espai educatiu com esfera de realització efectiva del dret a l'educació per a tots, a la mateixa vegada que reconèixer l'escola com un lloc de participació democràtica i pluralista, una fita ja aconseguida per vostès però molt llunyana en el nostre entorn.

Agraeixo a tots l'interès, la participació i assistència a les activitats que es van anar organitzant en forma de conferències, seminaris, cursos i tallers.

No vull deixar d'esmentar el treball que s'ha realitzat en l'elaboració de materials didàctics ni l'actualització en mètodes per a l'elaboració, seguiment i avaluació dels projectes de cooperació per al desenvolupament; ja que el treball conjunt entre ONG i contrapart requereix, cada vegada més, compartir i debatre les diferències i semblances.

La participació en aquest projecte ha aconseguit augmentar el meu interès i la motivació per a seguir treballant en el meu país. El poder conèixer de primera mà els processos i les lleis que afecten a les convocatòries de cooperació al desenvolupament ha impulsat l'enteniement entre les nostres associacions.

sobre los diferentes modelos educativos y las perspectivas asociativas que se dan en los países desarrollados.

Por otra parte, quisiera destacar las metodologías empleadas y la dosificación de los contenidos, muchas de ellas novedosas para nosotros y que facilitaron las jornadas de trabajo.

Un comentario especial merece mi visita a varios centros educativos en Mallorca e Ibiza, en los que pude dialogar estrechamente con directivos, profesores y estudiantes. Estas visitas me permitieron tomar contacto directo con la realidad educativa de las Islas Baleares, exponer algunos aspectos de la educación de mi país y, fundamentalmente, comprobar una vez más la hospitalidad y riqueza humana de los isleños.

Un aspecto importante ha sido tomar conciencia del espacio educativo como esfera de realización efectiva del derecho a la educación para todos, a la vez que reconocer la escuela como un lugar de participación democrática y pluralista, un hito ya conseguido por ustedes pero muy lejano en nuestro entorno.

Agradezco a todos el interés, participación y asistencia a las actividades que se fueron organizando en forma de conferencias, seminarios, cursos y talleres.

No quiero dejar de mencionar el trabajo que se ha realizado en la elaboración de materiales didácticos ni la actualización en métodos para la elaboración, seguimiento y evaluación de los proyectos de cooperación para el desarrollo; ya que el trabajo conjunto entre ONG y contraparte requiere, cada vez más, compartir y debatir las diferencias y semejanzas.

Les noves perspectives de treball conjunt amb Ensenyants Solidaris en matèries educatives, com són els models d'avaluació i la formació permanent de docents, són àrees que ens encoratgen per a pròxims projectes, atès que sense educació no hi ha desenvolupament i sense desenvolupament no hi ha justícia.

En nom de les comunitats desarrrelades de Suchitepéquez, Guatemala i en el meu propi, moltes gràcies per confiar en nosaltres.

Julio Benjamín Roca (President d'ADEHGUA -Associació pels Drets Humans a Guatemala)

La participación en este proyecto ha conseguido aumentar mi interés y la motivación para seguir trabajando en mi país. El poder conocer de primera mano los procesos y las leyes que afectan a las convocatorias de cooperación al desarrollo ha impulsado el entendimiento entre nuestras asociaciones.

Las nuevas perspectivas de trabajo conjunto con Ensenyants Solidaris en materias educativas, como son los modelos de evaluación y la formación permanente de docentes, son áreas que nos alientan para próximos proyectos, dado que sin educación no hay desarrollo y sin desarrollo no hay justicia.

En nombre de las comunidades desarraigadas de Suchitepéquez, Guatemala y en el mío propio, muchas gracias por confiar en nosotros.

Julio Benjamín Roca (Presidente de ADEHGUA -Asociación por los Derechos Humanos en Guatemala)

2.3. CASAL DE LA PAU

“Capacitació de joves de San Roque” (Paraguai)

El meu nom és Flaminio Ayala Galeano i sóc un dels tres beneficiats de la beca atorgada pel govern Balear dins del projecte de cooperació per a joves de Paraguai.

De la meua experiència a l'illa podria contar moltíssimes coses, però començaré per dir qui sóc i què faig. També parlaré un poc del meu país, Paraguai. Actualment tenc 27 anys, la meua professió és docent del nivell Bàsic i Mig, sóc catequista i membre de moltes organitzacions comunitàries, visc en el camp a 10 km del nucli urbà i em mobilitzo amb moto.

El meu estimat país, Paraguai, és un dels més pobres dels països llatinoamericans i també corrupte i, alhora, és un dels més rics i amb més potencial de desenvolupament. El que ocorre és que les riqueses estan molt mal distribuïdes i la conseqüència d'aquest fet

2.3. CASAL DE LA PAU

“Capacitación de jóvenes de San Roque” (Paraguay)

Mi nombre es Flaminio Ayala Galeano y soy uno de los tres beneficiados de la beca otorgada por el Gobierno Balear dentro del proyecto de cooperación para jóvenes del Paraguay.

De mi experiencia en la isla podría contar muchísimas cosas, pero empezaré por decir quién soy y qué hago. También hablaré un poquito de mi país, Paraguay. Actualmente tengo 27 años, mi profesión es docente del nivel Básico y Medio, soy catequista y miembro de muchas organizaciones comunitarias, vivo en el campo a 10 km del casco urbano y me movilizo en moto.

Mi querido país, Paraguay, es uno de los más pobres de Latinoamérica y también corrupto y, a la vez, es uno de los más ricos y con más potencial de desarrollo. Lo que ocurre es que las

és igual o pitjor que la conseqüència d'una guerra bèl·lica. Accedir a una beca a Paraguai és tan difícil com trobar un tresor.

Quan ens van dir que havia possibilitats per a aconseguir una beca a Mallorca, ens posàrem tan contents que ja començarem a preparar-nos i a fer plans. Quan ens van donar la notícia que el projecte s'havia aprovat, jo no podia creure-ho perquè tot havia transcorregut molt ràpid. Vaig sentir una barreja d'emocions que em desbordava en alegria i llàgrimes.

Arribàrem a Mallorca tres becats i els nostres amics del Casal de la Pau (l'organització que es va encarregar de les gestions del projecte) ens van acollir i ens van traslladar a un pis de gran qualitat. Des del principi, van estar molt pendents de nosaltres i ens facilitaren enormement l'estada.

Cadascun de nosaltres havia de treballar i aprendre en el seu àmbit de treball: un es traslladava a una ràdio per a ampliar coneixements, un altre es dirigiria a un bufet d'advocats i jo, en l'àmbit de l'educació, m'incorporava a l'escola Jaume Vidal i Alcover. Al principi, em va ser un poc difícil però gràcies a la calidesa i atenció de l'equip docent i a l'acceptació dels nens em vaig adap-

riquezas están muy mal distribuidas y la consecuencia de este hecho es igual o peor que la consecuencia de una guerra bélica. Acceder a una beca en Paraguay es tan difícil como encontrar un tesoro.

Cuando nos dijeron que había posibilidades para conseguir una beca en Mallorca, nos pusimos tan contentos que ya empezamos a prepararnos y a hacer planes. Cuando nos dieron la noticia que el proyecto se había aprobado, yo no podía creerlo porque todo había transcurrido muy rápido. Sentí una mezcla de emociones que me desbordaba en alegría y lágrimas.

Llegamos a Mallorca tres becados y nuestros amigos del Casal de la Pau (la organización que se encargó de las gestiones del proyecto) nos acogieron y nos trasladaron a un piso de gran calidad. Desde el principio, estuvieron muy pendientes de nosotros y no facilitaron enormemente la estancia.

Cada uno de nosotros tenía que trabajar y aprender en su ámbito de trabajo: uno se trasladaba a una radio para ampliar conocimientos, otro se dirigía a un bufete de abogados y yo, en el ámbito de la educación, me

incorporaba en la escuela Jaume Vidal i Alcover. Al principio, me fue un poco difícil pero gracias a la calidez y atención del equipo docente y a la aceptación de los niños me adapté en la primera semana. Durante mi estadia en la escuela aprendí tanto desde el enfoque pedagógico como de la sección administrativa. Pude trabajar en

tar a la primera setmana. Durant la meua estada a l'escola vaig aprendre tant des de l'enfocament pedagògic com de la secció administrativa. Vaig poder treballar en equip, vaig realitzar observacions, ajudes i algunes pràctiques pedagògiques. Vaig aprendre moltíssim sobre les novetats pedagògiques, especialment tecnologia educativa, i sobre el desenvolupament pedagògic a través de projectes. Em vaig adonar que, a Mallorca, la reforma educativa és una realitat.

Al sortir de l'escola, a la tarda, vaig treballar de voluntari en un projecte de reforç escolar que duia endavant l'associació Casal de la Pau.

Des del dia de la nostra partida a Paraguai fins al dia de retorn tot va resultar ser molt interessant i nou. Imaginava que hauria molta diferència, però mai vaig imaginar que tanta. Existeix, entre els dos països, una bretxa econòmica i tecnològica abismal. No vaig poder diferenciar entre un ric i

equipo, realicé observaciones, ayudas y algunas prácticas pedagógicas. Aprendí muchísimo sobre las novedades pedagógicas, especialmente tecnología educativa, y sobre el desarrollo pedagógico a través de proyectos. Me di cuenta que, en Mallorca, la reforma educativa es una realidad.

Al salir de la escuela, por la tarde, trabajé de voluntario en un proyecto de refuerzo escolar que llevaba adelante la asociación Casal de la Pau.

Desde el día de nuestra partida en Paraguay hasta el día de regreso todo resultó ser muy interesante y novedoso. Imaginaba que habría mucha diferencia, pero nunca imaginé tanta. Existe, entre los dos países, una brecha económica y tecnológica abismal. No pude diferenciar entre un rico y un pobre, me parecían todos ricos; en mi país es lo primero que se distingue. Así, también me llamó mucho la atención el tipo de pobla-

un pobre, em semblaven tots rics; en el meu país és el primer que es distingeix. Així, també em va cridar molt l'atenció el tipus de població, on anàvem sempre prevalia la gent major i, rares vegades, veïem joves i nens, excepte en ocasions especials on es veia més gent jove. En Paraguai ocorre tot el contrari.

El que més em va impressionar va ser la lluita per la identitat: els balls, els costums, els menjars i, especialment, la llengua; és impressionant com defensen la llengua. Si en alguna cosa es pareix Mallorca a Paraguai és que ambdós tenim dues llengües. Puc dir que el projecte de cooperant va canviar pràcticament la meua vida, vaig començar a valorar-me més, a estimar la meua llengua, el meu país, vaig aprendre a conviure amb els altres, a acceptar a altra classe de gent i, sobretot, a lluitar per millorar la nostra situació.

Infinites gràcies al Casal de la Pau, a les persones que ens van ajudar i ens van acollir sense cap perjudici, als amics i al Govern Balear per les beques atorgades.

Flaminio Ayala Galeano

ción, donde íbamos siempre primaba la gente mayor y, raras veces, veíamos jóvenes y niños, excepto en ocasiones especiales donde se veía más gente joven. En Paraguay ocurre todo lo contrario.

Lo que más me impresionó fue la lucha por la identidad: los bailes, las costumbres, las comidas y, en especial, la lengua; es impresionante como defienden la lengua. Si en algo se parece Mallorca a Paraguay es que ambos tenemos dos lenguas.

Puedo decir que el proyecto de cooperante cambió prácticamente mi vida, empecé a valorarme más, a amar mi lengua, mi país, aprendí a convivir con los demás, a aceptar a otra clase de gente y, sobre todo, a luchar por mejorar nuestra situación. Infinitas gracias al Casal de la Pau, a las personas que nos ayudaron y nos acogieron sin ningún prejuicio, a los amigos y al Gobierno Balear por las becas otorgadas.

Flaminio Ayala Galeano

2.4. PROJECTE HOME

“Formació de professionals colombians de Llars Clavet”

Cooperació Internacional com instrument de Desenvolupament social

Tenint present que en el món són múltiples les problemàtiques que s'estan vivint i que aquestes han deixat de ser pròpies de cada país per a transcendir a altres contextos, es fa necessari plantejar solucions a nivell mundial. D'aquesta manera, cal destacar el plantejament de la cooperació internacional com estratègia d'ajuda i col·laboració a nacions en les quals la manca de la satisfacció de les necessitats bàsiques en qualsevol de les seves dimensions, les condicions socials de violència, l'absència d'oportunitats i el dèficit en les polítiques públiques d'inversió social no permeten propiciar un desenvolupament de manera independent.

La nostra nació, Colòmbia, no és aliena a aquestes dificultats, les quals afecten especialment a la població més vulnerable. És per això que es fa important conèixer les experiències que en diferents països es puguin estar aplicant per a donar resposta a situacions similars, prevenció o maneig de les mateixes. Per altra banda, tenint en compte que l'ingrés per càpita a Colòmbia per a la majoria de la població només arriba per a cobrir parcialment les necessitats bàsiques, no existeix la possibilitat ni la facilitat per a conèixer altres cultures i experiències, com la de Projecte Home, a través de la qual es permet ampliar la visió respecte a les dificultats amb les quals ens vam enfrontar quotidianament i que requereixen

2.4. PROJECTE HOME

“Formación de profesionales colombianos de Hogares Clavet”

Cooperación Internacional como instrumento de Desarrollo social

Teniendo presente que en el mundo son múltiples las problemáticas que se están viviendo y que éstas han dejado de ser propias de cada país para trascender a otros contextos, se hace necesario plantear soluciones a nivel mundial. De este modo, cabe destacar el planteamiento de la cooperación internacional como estrategia de ayuda y colaboración a naciones en las cuales la carencia de la satisfacción de las necesidades básicas en cualquiera de sus dimensiones, las condiciones sociales de violencia, la ausencia de oportunidades y el déficit en las políticas públicas de inversión social no permiten propiciar un desarrollo de manera independiente.

Nuestra nación, Colombia, no es ajena a estas dificultades, las cuales afectan especialmente a la población más vulnerable. Es por esto que se hace importante conocer las experiencias que en diferentes países se puedan estar aplicando para dar respuesta a situaciones similares, prevención o manejo de las mismas. Por otra parte, teniendo en cuenta que el ingreso per cápita en Colombia para la mayoría de la población solo alcanza para cubrir parcialmente las necesidades básicas, no existe la posibilidad ni la facilidad para conocer otras culturas y experiencias, como la de Projecte Home, a través de la cual se permite ampliar la visión respecto a las dificultades con las que nos enfren-

solucions ràpides, efectives i eficaces. Gràcies a aquest projecte hem pogut millorar el treball amb les persones drogodependents en el nostre país. Des d'allà, vam recalcar la importància de la cooperació internacional, la qual facilita que països en situacions econòmiques difícils, com el nostre, puguin desplaçar persones perquè des de la vivència i el coneixement de noves pràctiques puguin adaptar i incorporar accions que redundin en benefici de l'entorn en el qual es viu, socialitzant i difonent els coneixements adquirits; aportant en la qualificació dels programes existents i continuant amb una estratègia nacional que trascendeixi fronteres, procurant una millor qualitat de vida per a les persones que s'atenen i les seves famílies.

Lida Herrera i Yanneth Vargas
(Passants Colombianes)

tamos cotidianamente y que requieran soluciones rápidas, efectivas y eficaces. Gracias a este proyecto hemos podido mejorar el trabajo con las personas drogodependientes en nuestro país.

Desde allí, recalcamos la importancia de la cooperación internacional, la cual facilita que países en situaciones económicas difíciles, como el nuestro, puedan desplazar personas para que desde la vivencia y el conocimiento de nuevas prácticas puedan adaptar e incorporar acciones que redunden en beneficio del entorno en el que se vive, socializando y difundiendo los conocimientos adquiridos; aportando en la cualificación de los programas existentes y continuando con una estrategia nacional que trascienda fronteras, procurando una mejor calidad de vida para las personas que se atienden y sus familias.

Lida Herrera y Yanneth Vargas
(Pasantes Colombianas)

**3. TESTIMONIA TGES DE PROFESSIONALS DE LES
ILLES EN PROJECTES DE COOPERACIÓ**
*3. TESTIMONIOS DE PROFESIONALES DE LAS ISLAS
EN PROYECTOS DE COOPERACIÓN*

ENSENYANTS SOLIDARIS

Projecte: Suport educatiu i sanitari a Guatemala

Un vivència personal i col·lectiva

Com descriure l'experiència de participació en Projectes de Cooperació? De quina manera cada un i cada una de nosaltres ha viscut aquest procés?

La pregunta també és: on érem tots i totes?. Com no ens havíem trobat abans?

Cada un, amb les seves bones intencions, amb la seva vida, amb les seves limitacions... però cada un dins l'anonimat, en la seva pròpia història, des de la seva parcel·la per aconseguir un món millor.

En un moment màgic varen confluïr totes les nostres trajectòries fins a un punt: Guatemala, i es formà tal concentració d'il·lusió, energia i bona voluntat que pareixia difícil i gairebé impossible aturar-nos.

Des de l'experiència personal i col·lectiva, un grup de persones col·laboradores de l'ONGD Ensenyants Solidaris compartiren amb nosaltres com es fa possible aquest projecte i ens animaren a seguir-lo.

EDUCADORES SOLIDARIOS

Proyecto: Apoyo educativo y sanitario en Guatemala

Una vivencia personal y colectiva

¿Cómo describir la experiencia de participación en Proyectos de Cooperación? ¿De qué manera cada uno y cada una de nosotras ha vivido este proceso? La pregunta también es: ¿Dónde estábamos todos y todas? ¿Como no nos habíamos encontrado antes?

Cada uno, con sus buenas intenciones, con su vida, con sus limitaciones... pero cada uno dentro del anonimato, en su propia historia, desde su parcela para conseguir un mundo mejor.

En un momento mágico confluyeron todas nuestras trayectorias hasta un punto: Guatemala, y se formó tal concentración de ilusión, de energía y buena voluntad que parecía difícil y casi imposible pararse.

Desde la experiencia personal y colectiva, un grupo de personas colaboradores de la ONGD Ensenyants Solidaris compartieron con nosotros cómo se hace posible este proyecto y nos animáramos a seguirlo.

Recibimos una formación previa y conocimos una historia que ya hace diez años que dura, no sólo en cuanto a participación, sino también en cuanto a la total conciencia e intención de compartirlo todo con toda aquella persona que esté interesada a formarse.

Aquellas vivencias fueron un impacto emocional y,

Vàrem rebre una formació prèvia i vàrem conèixer una història que ja fa deu anys que dura, no sols quant a participació, sinó també quant a la total consciència i intenció de compartir-ho tot amb tot aquella persona que estigui interessada a formar-se.

Aquelles vivències foren un impacte emocional i, com que ni hi ha casualitats, la conseqüència de tot allò fou l'impuls de ser capaços de partir sense cap experiència.

Hi havia una total convicció que allò era important per a cada un de nosaltres.

Allà...

Un altre món...

Compartírem, descobrírem, coneguèrem, experimentàrem, aprenguérem... Tot i el ritme marcat per ells: la improvisació, el deshorari, la lentitud...

Tots descobrírem la part més humana de cada un i ens sentírem a gust, potser perquè fèiem una feina modesta i limitada, cada un des de les seves pròpies capacitats i esforços, però que també donava els seus fruits i, a més, era un treball agrait.

Tot això va ser, sens dubte, gràcies a un equip humà molt valuós que va saber sacrificar el seu propi temps per acompanyar-nos i guiar-nos, sense deixar de sentir la satisfacció de que nosaltres gaudíem.

Els meus ulls no eren suficients per mirar-ho tot, cada cosa que veia o feia m'ensenyava; estava aprenent i deixava enrere els meus ulls mallorquines.

Hi havia moments en els quals tenia ganes de plorar: era d'alegria, de ser allà i veure el que estava veient. No sabia ben bé on em trobava, era com si fos un personatge d'un conte d'una d'altra època: la gent callada, les llen-

como que no hay casualidades, la consecuencia de todo aquello fue el impulso de ser capaces de partir sin ninguna experiencia.

Había una total convicción que aquello era importante para cada uno de nosotros.

Allí...

Otro mundo...

Compartimos, descubrimos, conocimos, experimentamos, aprendimos...

Todo y el ritmo marcado por ellos: la improvisación, el desajuste horario, la lentitud...

Todos descubrimos la parte más humana de cada uno y nos sentimos a gusto, quizás porque hacíamos un trabajo modesto y limitado, cada uno desde sus propias capacidades y esfuerzos, pero que también daba sus frutos y, además, era un trabajo agradecido.

Todo esto fue, sin duda, gracias a un equipo humano muy valioso que supo sacrificar su propio tiempo para acompañarnos y guiarnos, sin dejar de sentir la satisfacción de que nosotros disfrutábamos.

Mis ojos no eran suficientes para mirarlo todo, cada cosa que veía o hacía me enseñaba; estaba aprendiendo y dejaba atrás mis ojos mallorquines.

Había momentos en los cuales tenía ganas de llorar: era de alegría, de estar allí y ver lo que estaba viendo. No sabía muy bien dónde me encontraba, era como si fuera un personaje de un cuento de otra época: la gente callada, las lenguas indígenas, un mundo lleno de ruido, gritos, suciedad, mosquitos... pero que tiene un encanto que embruja, que nosotros ya no tenemos. Son sencillos y viven

gües indígenes, un món ple de renou, crits, brutor, moscards... però que té un encant que embruixa, que nosaltres ja no tenim. Són senzills i viuen amb no-res i molt tranquils. De vegades, fins i tot, aquesta tranquil·litat em posava nerviosa.

A poc a poc, sortirem del nostre aïllament i iniciarem un viatge, un procés en el qual les relacions es teixiren com una teranyina a mesura que les amistats s'anaven solidificant fins que, al final, ens adonarem de la connexió que hi havia entre nosaltres.

Tota l'energia posada per moltes persones confluïa perquè funcionàs i... funcionava!. Era com si ens acompanyassin, el seu record ens donava forces. Va haver-hi dubtes, molts dubtes... però després comprovarem que tot funcionava. Al final, tot estava a punt en el moment i en el lloc precís, i tots

con muy poca cosa y muy tranquilos. A veces, incluso, esta tranquilidad me ponía nerviosa.

Despacio, salimos de nuestro aislamiento e iniciamos un viaje, un proceso en el cual las relaciones se tejieron como una telaraña a medida que las amistades se iban solidificando hasta que, al final, nos dimos cuenta de la conexión que había entre nosotros.

Toda la energía puesta por muchas personas confluía para que funcionara y... ¡funcionaba! Era como si nos acompañaran, su recuerdo nos daba fuerzas.

Hubo dudas, muchas dudas... pero después comprobamos que todo funcionaba.

Al final, todo estaba a punto en el momento y en el lugar preciso, y todos trabajábamos de acuerdo con

treballàvem d'acord amb allò que creïm.

Tothora era crear i inventari la manera de treballar. Ens questionàvem i seguïem endavant i l'experiència es convertia en un aprenentatge continu.

A la vegada que treballàvem amb ells, ens sentíem contents i satisfets per viure aquella experiència, entusiasmats. Era evident que gaudíem.

Visquérem un moviment de caire més aviat humà, allò social arribava inevitablement darrere.

El concepte d'integració es posà de manifest vivint la barreja de cultures, les diverses llengües, les diferents motivacions... però amb un objectiu comú.

Una situació dura i impactant va ser quan arribàrem a comunitats indígenes, que normalment estan fora d'iniciatives.

No t'acostumes a tanta misèria... segons els nostres ulls europeus.

Però quan els deies: "Buenos días", ja et veien com un amic i canviava la cosa. Fins i tot els nins més petits varen tenir el seu espai on ens oferien el millor d'ells. Quan et miraven als ulls se t'omplia el cor amb la seva alegria.

El record d'aquelles mirades, plenes de desconfiança i dolor, el tresor que sentíem que ens estaven lliurant en aquells moments per tot all compartit, l'alegria de la satisfacció per haver culminat el nostre objectiu inicial i haver-lo compartit amb tots i totes... són impressions que no s'obliden amb facilitat.

Aquelles dones que lluitaven per dur endavant el seu projecte propi: criar "marranos", vendre aigua, sembrar, cosir... gràcies als projectes de microcrèdits. Jo em demanava d'on treien el

aquello que creíamos.

Continuamente era crear e inventar la manera de trabajar. Nos cuestionábamos y seguíamos adelante y la experiencia se convertía en un aprendizaje continuo.

A la vez que trabajábamos con ellos, nos sentíamos contentos y satisfechos de vivir aquella experiencia, entusiasmados. Era evidente que disfrutábamos.

Vivimos un movimiento de carácter más bien humano, aquello social llegaba inevitablemente detrás.

El concepto de integración se puso de manifiesto viviendo la mezcla de culturas, las diversas lenguas, las diferentes motivaciones... pero con un objetivo común.

Una situación dura e impactante fue cuando llegamos a comunidades indígenas, que normalmente están fuera de iniciativas.

No te acostumbras a tanta miseria... según nuestros ojos europeos.

Pero cuando los decías: "Buenos días", ya te veían como un amigo y cambiaba la cosa. Incluso los niños más pequeños tuvieron su espacio para ofrecernos lo mejor de ellos.

Cuando te miraban a los ojos se te llenaba el corazón con su alegría.

El recuerdo de aquellas miradas, llenas de desconfianza y dolor, el tesoro que sentíamos que nos estaban entregando en aquellos momentos por todo aquello compartido, la alegría de la satisfacción por haber culminado nuestro objetivo inicial y haberlo compartido con todos y todas... Son impresiones que no se olvidan con facilidad.

Aquellas mujeres que luchaban para sacar adelante su proyecto propio:

temps, les forces i alegria per dur-ho endavant i a la vegada estalviar.

Al final començarem a entendre la repercussió que teníem en el projecte i en el món: recuperar la importància de l'ésser humà. Així començarem a enriquir-nos i a canviar-nos, a nosaltres mateixos i el nostre entorn.

Rescatar la nostra humanitat és rescatar la nostra alegria de viure, d'existir, de compartir i de ser persones ara, en el present, perquè els canvis mai són en el futur.

Va ser una experiència personal, però amb voluntat de treballar en tot allò que fos col·lectiu.

Aquí les entitats ADEHGUA i ONGD Ensenyants Solidaris, els mestres... varen fer una gran feina, perquè era necessari un enorme esforç, que van fer aportant el seu temps, la seva informació i disponibilitat, tant com pogueren i, en especial, participant.

No hem d'oblidar que les entitats estan formades per persones i darrere es troben les persones que aporten la seva experiència i compromís. Persones que han fet de la cooperació, la solidaritat i el respecte una exigència personal.

Gràcies a totes aquelles persones, de Guatemala i de Palma.

Joana Maria Juan (Mallorca).-
Professora de CFGS AiE.

criar "marranos", vender agua, sembrar, coser... gracias a los proyectos de microcréditos. Yo me pedía de dónde sacaban el tiempo, las fuerzas y alegría para llevarlo adelante y a la vez ahorrar.

Al final empezamos a entender la repercusión que teníamos en el proyecto y en el mundo: recuperar la importancia del ser humano. Así empezamos a enriquecernos y a cambiarnos, a nosotros mismos y a nuestro entorno.

Rescatar nuestra humanidad es rescatar nuestra alegría de vivir, de existir, de compartir y de ser personas ahora, en el presente, porque los cambios nunca son en el futuro.

Fue una experiencia personal, pero con voluntad de trabajar en todo aquello que fuera colectivo.

Aquí las entidades ADEHGUA y ONGD Educadores Solidarios, los maestros... hicieron un gran trabajo, porque era necesario un enorme esfuerzo, que hicieron aportando su tiempo, su información y disponibilidad, tanto como pudieron y, en especial, participando.

No debemos olvidar que las entidades están formadas por personas y detrás se encuentran las personas que aportan su experiencia y compromiso. Personas que han hecho de la cooperación, la solidaridad y el respeto una exigencia personal. Gracias a todas aquellas personas, de Guatemala y de Palma.

*Joana Maria Juan (Mallorca).-
Profesora de CFGS AiE.*

*Joana Maria Juan (Mallorca).-
Profesora de CFGS AiE.*

3.2. ALAS (ASSOCIACIÓ DE LLUITA ANTI-SIDA DE LES ILLES BALEARS)

Balears i Hondures unides contra la SIDA

El projecte amb el qual vàrem anar cap Hondures el duguérem a terme des de l'Associació de Lluita Anti-Sida de les Illes Balears (ALAS).

L'objectiu era formar futurs professionals sobre la qüestió del VIH/SIDA, perquè després puguin fer tallers a la seva comunitat o centre. Vàrem partir el 10 de setembre cap a Hondures i tornàrem el 24 d'octubre.

Un pic allà començàrem els tallers de formació. En principi vàrem planificar la realització d'onze tallers a 300 beneficiaris, però tot d'una ens adonàrem que per moltes coses que planifiquis i organitzis, un pic ets allà tot canvia. Les coses eren diferents a tot el que ens vàrem imaginar durant tant de temps, mentre esperàvem per partir i fer realitat un dels nostres somnis. Al final férem quinze tallers, en què hi participaren 474 persones.

Una de les coses a destacar és que Hondures és el país de Centreamèrica amb més casos de SIDA. Segons un informe d'ONUSIDA, s'estima que hi ha 78.000 persones infectades i que, si no s'enforteixen les intervencions de control i prevenció, 49.000 noves persones s'infectaran durant els pròxims set anys. Són molts els factors que hi intervenen i que dificulten el treball per prevenir el VIH, d'entre els quals podem destacar: la discriminació, l'exclusió social, la ignorància i la limitació a l'educació sexual que pateixen els joves.

També hem de dir que a Espanya el VIH/SIDA és una malaltia crònica grà-

3.2. ALAS (ASOCIACIÓN DE LUCHA ANTI-SIDA DE LAS ISLAS BALEARES)

Balears i Honduras unidas contra el SIDA

El proyecto con el cual fuimos hacia Honduras lo llevamos a término des de la Asociación de Lucha Anti-Sida de las Islas Baleares (ALAS).

El objetivo era formar futuros profesionales sobre la cuestión del VIH/SIDA, para que después puedan hacer talleres en su comunidad o centro.

Partimos el 10 de septiembre hacia Honduras y volvimos el 24 de octubre.

Una vez allí empezamos los talleres de formación. En principio planificamos la realización de once talleres a 300 beneficiarios, pero enseguida nos dimos cuenta que por muchas cosas que planifiques y organices, cuando estás allí todo cambia. Las cosas eran diferentes a todo lo que nos imaginamos durante tanto de tiempo, mientras esperábamos para partir y hacer realidad uno de los nuestros sueños. Al final hicimos quince talleres, en los que participaron 474 personas.

Una de las cosas a destacar es que Honduras es el país de Centroamérica con más casos de SIDA. Según un informe de ONUSIDA, se estima que hay 78.000 personas infectadas y que, si no se fortalecen las intervenciones de control y prevención, 49.000 nuevas personas se infectarán durante los próximos siete años. Son muchos los factores que intervienen y que dificultan el trabajo para prevenir el VIH, de entre los cuales podemos destacar: la discrimina-

cies a la medicació però que, desgraciadament, a Hondures és una malaltia mortal; la gent mor pel fet que no té accés a la medicació, perquè aquesta hi manca i perquè són uns medicaments molt costosos. a la epidèmia.

Del projecte, podríem dir-ne moltíssimes coses: explicar-ne els objectius, la metodologia, resultats... Però si bé és ben cert que ha estat una gran oportunitat professional i que hem après moltes coses que ens serviran per aplicar dia a dia a la nostra feina, sens dubte el més important és l'experiència personal: tot un aprenentatge!

Hondures és el país 112è respecte al desenvolupament humà, entre els 174 països del món. El 60% de la població viu a la pobresa extrema, la gent viu (millor dit, sobreviu) amb poc més d'un dòlar diari i la SIDA és la primera causa de mort entre les dones hondurenyes. Evidentment, aquesta situació et fa veure les coses de manera diferent i et fa conèixer una altra realitat diferent de la del nostre entorn, però que no deixa de ser real, per molt llunyana

ció, la exclusió social, la ignorància i la limitació a la educació sexual que sufren los jóvenes.

También debemos decir que en España el VIH/SIDA es una enfermedad crónica gracias a la medicación pero que, desgraciadamente, en Honduras es una enfermedad mortal; la gente muere por el hecho de no tener acceso a la medicación, porque no hay existencias allí y porque son unos medicamentos muy costosos.

Del proyecto, podríamos decir muchísimas cosas: explicar los objetivos, la metodología, resultados... Pero si bien es bien cierto que ha sido una gran oportunidad profesional y que hemos aprendido muchas cosas que nos servirán para aplicar día a día a nuestro trabajo, sin duda lo más importante es la experiencia personal: ¡todo un aprendizaje!

Honduras es el país 112º respecto al desarrollo humano, entre los 174 países del mundo. El 60% de la población vive en la pobreza extrema, la gente vive (mejor dicho, sobrevive)

que ens sembli.

Vàrem veure imatges que tots hem vist centenars de pics per televisió però que en la realitat no hi tenen res a veure: un pic els veus de front, els mires als ulls... impossible explicar-ho. Vàrem veure coses que pareixien impensables, o almenys inacceptables: uns tant i altres tant poc.

Coses bàsiques, coses que per a nosaltres són tan quotidianes que ni tan sols les valorem ni els prestem atenció, però que per a ells són tot un luxe, quina contradicció, no?

Segur que tot això que llegiu ja us sona, segur que ho heu sentit moltes vegades, igual que nosaltres abans de partir, però ara els sentiments són molt diferents: ara ho entenem.

Va ser un mes i mig molt intens, menjar nou (ben bo, per cert), gent nova, cultura desconeguda, situació del VIH/SIDA completament diferent; tot un repte. Coses a destacar? La calidesa de la gent, la seva gratitud, interès per la nostra feina, la recepció que ens van fer, la pobresa, la violència que és causada per la pobresa, la corrupció, el "tot val". Pobres-rics. Aquí vàrem entendre més que mai la frase "el pobre està més mancat de respecte que de pa". La impotència. Al nostre cap hi ha moltes imatges, però ens agradaria destacar-ne dues:
La primera va ser la visita a un hospital

con poco más de un dólar diario y el SIDA es la primera causa de muerte entre las mujeres hondureñas.

Evidentemente, esta situación te hace ver las cosas de manera diferente y te hace conocer otra realidad diferente de la de nuestro entorno, pero que no deja de ser real, por muy lejana que nos parezca.

Vimos imágenes que todos hemos visto centenares de veces por televisión pero que en la realidad no tienen nada a ver: cuando los tienes de frente, les miras a los ojos... imposible explicarlo.

Vimos cosas que parecen impensables, o al menos inacceptables: unos

tanto y otros tanto poco.

Cosas básicas, cosas que para nosotros son tan cotidianas que ni siquiera las valoramos ni les prestamos atención, pero que para

ellos son todo un lujo, ¿qué contradicción, no?

Seguro que todo esto que leéis ya os suena, seguro que lo habéis sentido muchas veces, igual que nosotros antes de partir, pero ahora los sentimientos son muy diferentes: ahora lo entendemos.

Fue un mes y medio muy intenso, comida nueva (muy bueno, por cierto), gente nueva, cultura desconocida, situación del VIH/SIDA completamente diferente; todo un reto. ¿Cosas

de San Pedro Sula, on vàrem veure les mancances que tenen els malalts; les grans discriminacions que pateixen les persones que tenen el VIH; les condicions, des del nostre punt de vista infrahumanes; la fredor... encara que ningú es queixava.

L'altre va ser un orfenat. La SIDA ha deixat 17.500 infants orfes. Els nins i nines d'aquell orfenat tenen coses bàsiques i viuen a un centre acceptable, encara que en el nostre país les condicions serien inacceptables. El que més ens va cridar l'atenció va ser la manca d'afecte que pateixen nins i nines i, en contrast, com són d'afectuosos i com s'ajuden entre ells. Ells no ploren, de totes maneres saben que amb els plors no aconseguiran res.

Vàrem viure moments durs però també moments molt divertits. Han estat els 45 dies més intensos de les nostres vides. Si haguéssim de resumir la nostra estada en dues paraules, aquestes serien: aprenentatge i impotència.

Ha estat una gran experiència personal i professional, experiència que recomanaríem a tothom.

Isabel Bonnín i Ana Montoliu

a destacar? La calidez de la gente, su gratitud, interés por nuestro trabajo, la recepción que nos hicieron, la pobreza, la violencia que es causada por la pobreza, la corrupción, el "todo vale". Pobres-ricos. Aquí entendimos más que nunca la frase "el pobre está más falto de respeto que de pan". La impotencia. En nuestra cabeza hay muchas imágenes, pero nos gustaría destacar dos:

La primera fue la visita a un hospital de San Pedro Sula, donde vimos las carencias que tienen los enfermos; las grandes discriminaciones que sufren las personas que tienen el VIH; las condiciones, des de nuestro punto de vista infrahumanas; la frialdad... aunque nadie se quejaba.

El otro fue un orfanato. El SIDA ha dejado 17.500 niños huérfanos. Los niños y niñas de aquel orfanato tienen cosas básicas y viven en un centro aceptable, aunque en nuestro país las condiciones serían inacceptables. El que más nos llamó la atención fue la falta de afecto que sufren niños y niñas y, en contraste, como son de afectuosos y como se ayudan entre ellos. Ellos no lloran, de todos modos saben que con los llantos no conseguirán nada.

Vivimos momentos duros pero también momentos muy divertidos. Han sido los 45 días más intensos de nuestras vidas. Si debiéramos resumir nuestra estancia en dos palabras, estas serían: aprendizaje e impotencia.

Ha sido una gran experiencia personal y profesional, experiencia que recomendaríamos a todo el mundo.

Isabel Bonnín y Ana Montoliu

3.3. FUNDACIÓ CAMPANER

Projecte: “Posada en marxa d’un centre de salut a Diffa”

Han passat ja sis mesos des que vam tornar de Níger. Sí, va ser un viatge on ho vaig passar bé, que em va deixar un bon gust de boca: llargues converses, jornades divertides i entranyables que vivírem ràpid i amb gran emoció.

A l’avió de París a Niamey havia una dona d’origen africà que viatjava amb les seves dues filles, probablement per a passar les vacances amb la seva família. La nina petita semblava que tenia febre. La seva mare va demanar un anti-tèrmic a l’hostessa però no en tenia, els nostres viatjaven a la bodega de l’avió. Em vaig baixar de l’avió preocupada; seria fàcil a Àfrica trobar una simple pastilla per a baixar la febre?.

A l’aeroport feia una intensíssima calor i Pep anava vestit com un africà!

El record de l’hotel és que funcionava a un ritme absolutament diferent. El bar és el refugi dels estrangers que es protegeixen darrera dels aparells d’aire condicionat i les cerveses fredes.

El viatge de Niamey a Diffa: la sobrassada mallorquina de Pep, el te en els llocs de la carretera, els nins amb poliomièlitis que col·locaven les seves sabates en els genolls i que arribaven els últims a la trobada del grup de blancs, els cecs amb els seus pigalls...

Arribem a la fundació Campaner després d’un dia i mig de viatge. Nins i nines de totes les edats corrent pels voltants (record especialment les nines). I com a partir d’aquí vaig començar a sentir-me com a casa.

Durant quinze dies els nins i nines de la fundació, Mamadou, Elies, Elies el togo-

3.3. FUNDACIÓN CAMPANER

Proyecto: “Puesta en marcha de un centro de salud en Diffa”

Han pasado ya seis meses desde que volvimos de Níger. Sí, fue un viaje donde lo pasé bien, que me dejó un buen sabor de boca: largas conversaciones, jornadas divertidas y entrañables en que vivimos rápido y con gran emoción.

En el avión de París a Niamey había una mujer de origen africano que viajaba con sus dos hijas, probablemente para pasar las vacaciones con su familia. La niña pequeña parecía que tenía fiebre. Su madre pidió un anti-térmico a la azafata pero no tenía, los nuestros viajaban en la bodega del avión. Me bajé del avión preocupada; ¿sería fácil en África encontrar una simple pastilla para bajar la fiebre?.

En el aeropuerto hacía un intensísimo calor y Pep iba vestido como un africano!. El recuerdo del hotel es que funcionaba a un ritmo absolutamente diferente. El bar es el refugio de los extranjeros que se protegen tras los aparatos de aire acondicionado y las cervezas frías.

El viaje de Niamey a Diffa: la sobrassada mallorquina de Pep, el té en los puestos de la carretera, los niños con poliomièlitis que colocaban sus zapatos en las rodillas y que llegaban los últimos al encuentro del grupo de blancos, los ciegos con sus lazarillos... Llegamos a la fundación Campaner tras un día y medio de viaje. Niños y niñas de todas las edades corriendo por los alrededores (recuerdo especialmente las niñas). Y como a partir de aquí comencé a sentirme como en

lès, Ligari, Issa...es van convertir en la nostra família. I Pep proper, divertit, desconcertant, inclassificable i amb una enorme fortalesa que li ha fet capaç d'aixecar tot aquest projecte en un lloc on tot és tan difícil; on no hi ha res.

Sortíem cada matí i cada tarda. Recorriem poblats, els nins s'acostaven tímidament sense poder contenir la seva curiositat. Ligari reunia a les dones i homes del poblat, els explicava com prevenir i detectar precoçment la Noma, una simple infecció de la boca que troba el seu brou de cultiu en uns nins i, sobretot nines, desnodrits i sense accés a l'assistència sanitària més bàsica com pot ser un simple antibiòtic com la penicil·lina. El resultat final sense tractament: cares

mutilades per a sempre. El cap del poblat ens oferia aigua i una catifa que ens servien de consulta. Les dones s'acostaven amb els seus fills, de vegades, d'escassos mesos. Nosaltres intentàvem aplicar els nostres coneixements mèdics del primer món a una població mancada del més elemental, el menjar. Afortunadament, en moltes ocasions, tenien aigua prop gràcies als pous construïts amb ajuda de la

casa.

Durante quince días los niños y niñas de la fundación, Mamadou, Elías, Elías el togolés, Ligari, Issa...se convirtieron en nuestra familia. Y Pep cercano, divertido, desconcertante, inclassificable y con una enorme fortaleza que le ha hecho capaz de levantar todo este proyecto en un lugar donde todo es tan difícil; donde no hay nada.

Salíamos cada mañana y cada tarde. Recorriamos poblados, los niños se acercaban tímidamente sin poder contener su curiosidad. Ligari reunía a las mujeres y hombres del poblat, les explicaba como prevenir y detectar precozmente la Noma, una simple infección de la boca que encuentra

su caldo de cultivo en unos niños y, sobre todo niñas, desnutridos y sin acceso a la asistencia sanitaria más básica como puede ser un simple antibiòtico como la penicilina. El resultado final sin tratamiento: caras mutiladas para siempre.

El jefe del poblat nos ofrecía agua y una alfombra que nos servirían de consulta. Las mujeres se acercaban con sus hijos, a veces, de escasos

Fundació.

Ens ensenyaven les seves cases, elles el seu parament: un munt de cassoles per a cuinar que eren el seu orgull. Com preparaven el seu menjar, mill per a menjar i, si havia sort, mill per a sopar. Les tardes i les nits estàvem amb els nins de la fundació; jugàvem amb ells, ens ensenyaven els seus quaderns del col·legi i les seves fotos de viatges a Mallorca per a ser operats. En alguna ocasió Pep s'aixecava i contava un acudit o una anècdota divertida en francès barrejat amb mallorquí i un poc de houssa. Ells i elles són els millors alum-

nes de l'escola de Diffa, saben que és l'única oportunitat de canviar el seu ja difícil futur. El pròxim projecte de la Fundació: una escola, bons mestres, material escolar per a tots els alumnes i accés a l'educació especialment per a les nines.

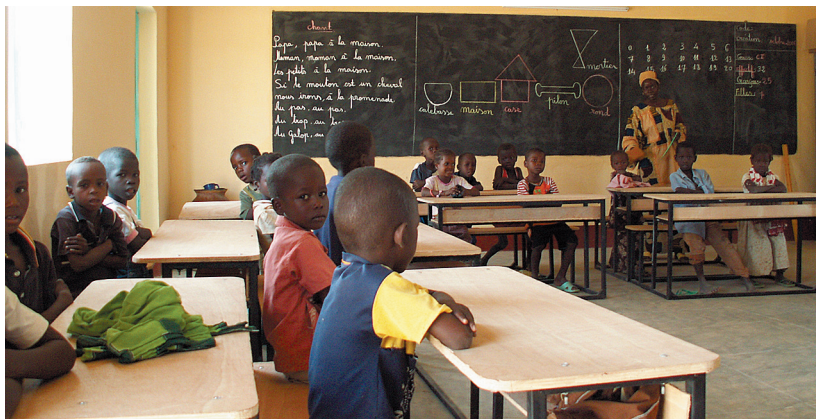
Els nins i les nines africans són, en general, afectuosos i alegres. No se besen, els petons els desconcerten. Les nines es converteixen en petites mares de molt petites. Record com jugaven a pepes duent-les a l'esquena subjectes amb un mocador gran. Bé, en realitat això ocorria a la Fundació, petit oasi

meses. Nosotros intentábamos aplicar nuestros conocimientos médicos del primer mundo a una población que carecía de lo más elemental como la comida. Afortunadamente, en muchas ocasiones, tenían agua cerca gracias a los pozos construidos con ayuda de la Fundación.

Nos enseñaban sus casas, ellas su ajuar: un montón de cazuelas para cocinar que eran su orgullo. Cómo preparaban su comida, mijo para comer y, si había suerte, mijo para cenar.

Las tardes y las noches estábamos con los niños de la fundación; jugábamos con ellos, nos enseñaban sus cuadernos del colegio y sus fotos de viajes a Mallorca para ser operados. En alguna ocasión Pep se levantaba y contaba un chiste o una anécdota divertida en francés mezclado con mallorquí y un poco de houssa. Ellos y ellas son los mejores alumnos de la escuela de Diffa, saben que es la única oportunidad de cambiar su ya difícil futuro. El próximo proyecto de la Fundación: una escuela, buenos maestros, material escolar para todos los alumnos y acceso a la educación especialmente para las niñas.

Los niños y las niñas africanos son, en general, cariñosos y alegres. No se besan, los besos les desconciertan. Las niñas se convierten en pequeñas mamas muy pronto. Recuerdo como jugaban a muñecas llevándolas a la espalda sujetas con un pañuelo grande. Bueno, en realidad esto ocurría en la Fundación, pequeño oasis dentro del desierto africano; fuera de ella lle-

dintre del desert africà; fora d'ella duien a l'esquena als seus germans més petits.

Un poc de burocràcia, un poc més de diplomàcia a l'estil africà per a aconseguir els visats i els nous passaports, i aviat Pep aconseguirà portar a Espanya les següents nines per a intentar reconstruir les seves cares. Amb la promesa de trobar-nos a Espanya o de tornar a veure'ns a Níger, ens acomiadem de tots amb llàgrimes en la cara.

Als pocs dies de tornar una mala notícia, el fill més petit de Osmana (tres anys recentment complits) va morir després de realitzar-li la circumcisió.

Osmana, un amic per a nosaltres i un germà per a Pep i la seva família, viu a Mallorca des que gràcies a la Fundació va poder ser sotmès a un trasplantament renal que li va salvar la vida. Estava amb Pep quan va rebre la trista notícia. Ni tan sols va poder abraçar a la seva dona per a consolar-se. Malgrat tot, els meus records d'aquest viatge, són alegres.

Elena Cabezudo Perez

vaban a la espalda a sus hermanos mas pequeños.

Un poco de burocracia, un poco más de diplomacia al estilo africano para conseguir los visados y los nuevos pasaportes, y pronto Pep conseguirá traer a España las siguientes niñas para intentar reconstruir sus caras. Con la promesa de encontrarnos en España o de volver a vernos en Níger, nos despedimos de todos con lagrimas en la cara.

A los pocos días de volver una mala noticia, el hijo más pequeño de Osmana (tres años recién cumplidos) murió tras realizarle la circuncisión.

Osmana, un amigo para nosotros y un hermano para Pep y su familia, vive en Mallorca desde que gracias a la Fundación pudo ser sometido a un trasplante renal que le salvó la vida. Estaba con Pep cuando recibió la triste noticia. Ni siquiera pudo abrazar a su mujer para consolarse.

Pese a todo, mis recuerdos de este viaje, son alegres.

Elena Cabezudo Perez

3.4. FUNDACIÓ VICENÇ FERRER

“Desenvolupaments dels tallers d’artesanía de paper maxé, jute, bijutería i brodats amb dones amb discapacitat”

Anantapur, seu de la Fundació Vicente Ferrer a Índia, és un districte i una ciutat a l’estat de Andra Pradesh, un dels més pobres de la Índia. Està situada en el sud i en el centre del subcontinent.

Bathalapalli és un poble del districte de Anantapur i és allà on es troben dos dels cinc tallers d’artesanía que la Fundació va crear amb l’objectiu de donar treball a noies discapacitades i sense casta, els anomenats dalits o intocables.

El projecte de cooperació per al taller de joiería va consistir en la creació d’una nova col·lecció de collarets i arracades, ampliant la ja existent i utilitzant per a això materials naturals. La posterior venda en les botigues que la FVF té a Espanya, finalitza la cadena, recaptant els beneficis.

El camí

Des de la finestra de l’autobús ranquejant que em condueix a Bathalapalli, desfilen davant meu exèrcits de bici-

3.4. FUNDACION VICENTE FERRER

“Desarrollos de los talleres de artesanía de papel maxé, yute, bisutería y bordados con mujeres con discapacidad”

Anantapur, sede de la Fundación Vicente Ferrer en India, es un distrito y una ciudad en el estado de Andra Pradesh, uno de los más pobres de la India. Está situada en el sur y en el centro del subcontinente.

Bathalapalli es un pueblo del distrito de Anantapur y es allí donde se encuentran dos de los cinco talleres de artesanía que la Fundación creó con el objetivo de dar trabajo a chicas discapacitadas y sin casta, los llamados dalits o intocables.

El proyecto de cooperación para el taller de joyería consistió en la creación de una nueva colección de collares y pendientes, ampliando la ya existente y utilizando para ello materiales naturales. La posterior venta en las tiendas que la FVF tiene en España, finaliza la cadena, recaudando los beneficios.

El camino

Desde la ventana del autobús ranqueante que me conduce a Bathalapalli, desfilan ante mí ejércitos de bici-

cletes, motos, ricksaws, camions taronges amb petites pipelles pintades en els fars... tots intentant obrir-se pas, a ritme de clàxon, entre la pintoresca fauna que passeja a pler pels carrers: vaques, micos, gossos sarnosos, gallines, porcs, esquilids bous amb les banyes pintades de colors arrossegant carros prehistòrics abarrotats de sacs i gent, que et somriu al veure't passar. Déus de colorins templets de colorins. Dones primíssimes enllestides amb elegants saris arremangats, carreguen en impossible equilibri sobre els seus caps sacs plens de grava: estan treballant en la reconstrucció d'un pont que un dia una riuada es va dur. Tot sota un marc de camps abrasats pel sol. Són les 8 del matí. 38°C.

Bathalapalli

Tretze parells de curiosos ulls m'observen tímids i somrients. Les paraules se m'ennueguen davant el bell mandala pintat en el sòl d'atovó, amb guixos de colors i el ram primorosament preparat per a la benvinguda de la seva nova mestra.

Sembla una festa: garlandes de flors en el pèl, saris de colors, lluentors de oropel. Elles. Les meves noves alumnes. Al principi, els seus noms tan difícils de recordar, ara tan difícils d'oblidar: Razia, Laksmi, Papulama, Chandravati, Naga, Fakruni, Ramaginama, Rosi, Ramalaksmi, Sujata, Prema, Sarsu i Saraswati. Elles, oblidades per una societat tan complexa i injusta als nostres ulls. Elles, valentes per atrevir-se a voler canviar i rompre la seva condició de minusvalidesa i intocabilitat.

Els intocables, dalits o sense casta, estan considerats pels hindús com

cletas, motos, ricksaws, camiones naranjas con pestañitas pintadas en los faros... todos intentando abrirse paso, a ritmo de claxon, entre la variopinta fauna que deambula a sus anchas por las calles: vacas, monos, perros sarnosos, gallinas, cerdos, esquilidos bueyes con los cuernos pintados de colores arras-trando carros prehistóricos abarrotados de sacos y gente, que te sonríe al verte pasar. Dioses de colorines en templitos de colorines. Mujeres delgadísimas ataviadas con elegantes saris arremangados, cargan en imposible equilibrio sobre sus cabezas sacos llenos de grava: están trabajando en la reconstrucción de un puente que un día una riada se llevó. Todo bajo un marco de campos abrasados por el sol. Son las 8 de la mañana. 38°C.

Bathalapalli

Trece pares de curiosos ojos me observan tímidos y sonrientes. Las palabras se me atragantan ante el hermoso mandala pintado en el suelo de adobe, con tizas de colores y el ramo primorosamente preparado para la bienvenida de su nueva maestra.

Parece una fiesta: guiraldas de flores en el pelo, saris de colores, brillos de oropel. Ellas. Mis nuevas alumnas. Al principio, sus nombres tan difíciles de recordar, ahora tan difíciles de olvidar: Razia, Laksmi, Papulama, Chandravati, Naga, Fakruni, Ramaginama, Rosi, Ramalaksmi, Sujata, Prema, Sarsu y Saraswati.

Ellas, olvidadas por una sociedad tan compleja e injusta a nuestros ojos.

Ellas, valientes por atreverse a querer

animals. Estan exclosos de la societat i condemnats des de fa mil·lennis a realitzar les tasques més humiliants i impures. Per això el seu contacte físic amb la resta i fins i tot la seva ombra, contamina als altres...

Els són els principals beneficiaris dels projectes de la FVF.

Què els oferiria la destinació a aquests més de dos milions de persones de Anantapur, sense el colossal projecte de Vicente Ferrer?.

I a elles...dones, discapacitades i intocables...?

M'assec molt orgullosa de poder participar .Quin desafiament! Per res del món voldria estar en altre lloc...!

El treball

Després de seleccionar el material amb el qual treballarem (coco, bambú, llavors, jute, etc.) i preparar els models de mostra, vam començar amb les pràctiques. De 3 en 3 els vaig ensenyar el procés per a, després i de forma individual, observar si han assimilat bé la idea. Aquest període de pràctiques s'estendrà almenys un mes. És molt important que parin esment als detalls.

Estic contentíssima amb l'evolució del treball. És molt gratificant veure-les treballar .Són molt habilitoses: com no ser-ho, veient com componen cada matí les garlanda de petits capolls amb els quals adornen el seu pèl? La delicadesa en les ofrenes, en el vestir... la vida quotidiana aquesta plena de petites pinzellades artístiques.

La vida

La majoria de les nines procedeixen de pobles o llogarets llunyans, pel que viuen en el mateix centre (per descomptat, habilitat per a això).

cambiar y romper su condición de minusvalía e intocabilidad.

Los intocables, dálits o sin casta, están considerados por los hindúes como animales. Están excluidos de la sociedad y condenados desde hace milenios a realizar las tareas más humillantes e impuras. Por eso su contacto físico con el resto e incluso su sombra, contamina a los demás... Ellos son los principales beneficiarios de los proyectos de la FVF.

¿Qué les depararía el destino a estos más de dos millones de personas de Anantapur, sin el colosal proyecto de Vicente Ferrer?.

¿Y a ellas...mujeres, discapacitadas e intocables...?

Me siento muy orgullosa de poder participar .Que desafío! Por nada del mundo quisiera estar en otro lugar...!

El trabajo

Tras seleccionar el material con el que trabajaremos (coco, bambú, semillas, yute, etc.) y preparar los modelos de muestra, empezamos con las prácticas. De 3 en 3 les voy enseñando el proceso para, después y de forma individual, observar si han asimilado bien la idea. Este periodo de prácticas se extenderá por lo menos un mes. Es muy importante que presten atención a los detalles.

Estoy contentísima con la evolución del trabajo. Es muy gratificante verlas trabajar .Son muy habilitosas: ¿cómo no serlo, viendo como componen cada mañana las guirnaldas de pequeños capullos con los que adornan su pelo? La delicadeza en las ofrendas, en el vestir... la vida cotidiana esta llena de pequeños destellos artísticos.

D'aquesta manera, s'entrellacen magistralment la vida i el treball, resultant una mica així com una gran família.

Al principi eren molt tímides i treballaven en silenci. Segons passen les setmanes, van agafant confiança i puc veure-les en el seu estat pur: parlem, riem i cantem les cançons de moda que la ràdio repeteix una vegada i una altra. És fantàstic. I poc importa que siguin hindús, musulmanes o cristianes. Estan juntes en el mateix vaixell. Remen en la mateixa direcció. Les més hàbils ajuden a les més lentes en el seu treball igual que després les menys discapacitades ho fan amb les quals gairebé no poden moure's.

Conclusió

Aquesta oportunitat que els ha brindat la FVF dignifica les seves vides, recuperen així el seu lloc en el món. Amb els estalvis, fruit del treball, un

La vida

La mayoría de las niñas proceden de pueblos o aldeas lejanas, por lo que viven en el mismo centro (por supuesto, habilitado para ello). De esta manera, se entrelazan magistralmente la vida y el trabajo, resultando algo así como una gran familia.

Al principio eran muy tímidas y trabajaban en silencio. Según pasan las semanas, van cogiendo confianza y puedo verlas en su estado puro: hablamos, reímos y cantamos las canciones de moda que la radio repite una y otra vez. Es fantástico. Y poco importa que sean hindúes, musulmanas o cristianas. Están juntas en el mismo barco. Reman en la misma dirección. Las más hábiles ayudan a las más lentas en su trabajo igual que después las menos discapacitadas lo hacen con las que casi no pueden moverse.

Conclusión

Esta oportunidad que les ha brindado la FVF dignifica sus vidas, recuperan así su lugar en el mundo. Con los ahorros, fruto del trabajo, un día accederán a lo más importante en la vida de una mujer india: casarse con una buena dote. Dejarán el centro, si quieren, para seguir trabajando en casa.

Y con la frente muy alta, podrán incorporarse algún día a una sociedad que un día las rechazó.

Irene Ozonas

dia accediran al més important en la vida d'una dona índia: casar-se amb un bon dot. Deixaran el centre, si volen, per a seguir treballant a casa. I amb la cara molt alt, podran incorporar-se algun dia a una societat que un dia les va rebutjar.

Irene Ozonas

3.5. PAU I SOLIDARITAT

Projecte: Cooperació tècnica per a la implantació d'una escola agroecològica

Deixam Mallorca amb un ensurt perquè ens ha mancat poc per perdre l'avió, gràcies als exhaustius i meticulosos controls de seguretat.

No estam gaire segurs del que trobarem un cop allà, les informacions que ens han arribat són diverses i contradictòries. Una ullada a l'informe sobre l'estat del món a 1 de gener ens diu que trobarem devers quaranta-cinc milions de colombians que elegiren com a president de la República un liberal independent anomenat Álvaro Uribe, perquè estaven cansats de tant conflicte armat. Els amics i la família no dormen tranquils des que els donàrem la notícia, i els reportatges que hem vist sobre la situació ens han deixat una imatge molt dura de la realitat d'allà. Les nostres amistats colombianes, indignades davant aquesta imatge, s'han esforçat prou a desmentir-la, i en sobrevolar l'altiplà de Bogotà els entenem perfectament. Els projectes que desenvolupen les entitats amb les quals hem de col·laborar es duen a terme dins l'àrea metropolitana de Bucaramanga, més coneguda com La Ciudad Bonita o La ciudad de los Parques, al departament de Santander. Es tracta d'un complex paisatge localitzat entre les planures al·luvials dels Rius Magdalena Medio, Arauca, Casanaren i la vall de Zulia, amb els boscos andins de la Cordillera Oriental, Serranía de Perijá amb els Pàrams de Cocuy, Berlín, Santurban i Guantivá.

Els primers contactes amb les ONG's

3.5. PAZ Y SOLIDARIDAD

Proyecto: Cooperación técnica para la implantación de una escuela agroecológica

Dejamos Mallorca con un sobresalto porque nos ha faltado poco para perder el avión, gracias a los exhaustivos y meticulosos controles de seguridad.

No estamos demasiado seguros de lo que encontraremos una vez allí, las informaciones que nos han llegado son diversas y contradictorias. Una ojeada al informe sobre el estado del mundo a 1 de enero nos dice que encontraremos alrededor de cuarenta y cinco millones de colombianos que eligieron como presidente de la República un liberal independiente denominado Álvaro Uribe, porque estaban cansados de tanto conflicto armado. Los amigos y la familia no duermen tranquilos desde que les dimos la noticia, y los reportajes que hemos visto sobre la situación nos han dejado una imagen muy dura de la realidad de allí. Nuestras amistades colombianas, indignadas ante esta imagen, se han esforzado mucho en desmentirla, y al sobrevolar la meseta de Bogotá los comprendemos perfectamente.

Los proyectos que desarrollan las entidades con las cuales debemos colaborar se llevan a término dentro del área metropolitana de Bucaramanga, más conocida como La Ciudad Bonita o La ciudad de los Parcas, en el departamento de Santander. Se trata de un complejo paisaje localizado entre las llanuras

locals que fan feina amb Pau i Solidaritat, els varem tenir a la mateixa ciutat.

Al front de l'equip de Corambiente hi ha Luís Carlos i Clara Esther que, a més de ser dues persones amb una enorme implicació i vàlua humana, son dos grans tècnics. El seu mèrit va més enllà de la tasca que duen a terme amb la població desplaçada que ha estat reubicada a les terres menys productives, que els ocupa dotze hores diàries de dilluns a dissabte i, en moltes ocasions, fins i tot els diumenges. Han aconseguit crear un equip tècnic sòlid, capaç i implicat, de vint persones de distintes procedències que formen una gran família.

El projecte de Cordesco i Corambiente està enfocat a capacitar la població beneficiària en el maneig de distintos cultius i ramats seguint tècniques agroecològiques, de manera que no es puguin intoxicar durant el procés productiu, que tenguin una major independència econòmica en fabricar-se les seves ròpies matèries agrícoles, i que no es posin en perill els recursos naturals dels quals depèn la finca i tota la comunitat. La nostra tasca consisteix a explicar les experiències que han funcionat aquí, visitar les comunitats amb què treballen i fer una capacitació in situ als beneficiaris.

La població amb què treballa les ONG's locals té unes necessitats que, des de la nostra perspectiva d'europeus acomodats al nostre sofà, davant un televisor que ens bombardeja amb missatges que no diuen res, es fa molt difícil, si no impossible, d'imaginar i, encara menys, comprendre. Ens hem demanat alguna vegada què vol dir

aluviales de los Ríos Magdalena Medio, Arauca, Casanaren y el valle de Zulia, con los bosques andinos de la Cordillera Oriental, Serranía de Perijá con los Páramos de Cocuy, Berlín, Santurban y Guantivá.

Los primeros contactos con las ONG's locales que trabajan con Pau i Solidaritat, los tuvimos en la misma ciudad.

Al frente del equipo de Corambiente tenemos a Luís Carlos y Clara Esther que, además de ser dos personas con una enorme implicación y valía humana, son dos grandes técnicos. Su mérito va más allá de la tarea que llevan a término con la población desplazada que ha sido reubicada en las tierras menos productivas, que les ocupa doce horas diarias de lunes a sábado y, en muchas ocasiones, incluso los domingos. Han conseguido crear un equipo técnico sólido, capaz e implicado, de veinte personas de distintas procedencias que forman una gran familia.

El proyecto de Cordesco y Corambiente está enfocado para capacitar la población beneficiaria en el manejo de distintos cultivos y rebaños siguiendo técnicas agroecológicas, de forma que no se puedan intoxicar durante el proceso productivo, que tengan una mayor independencia económica en fabricarse sus propias materias agrícolas, y que no se pongan en peligro los recursos naturales de los cuales depende la finca y toda la comunidad. Nuestra tarea consiste en explicar las experiencias que han funcionado aquí, visitar las comunidades con qué trabajan y hacer una capa-

desplaçat? Imaginem-nos que la nostra és una família de pagesos, d'aquesta gent que encara és prou valenta com per enfrontar-se a totes les forces oponents imaginables per tal que puguem tenir el nostre pa de cada dia. Imaginem que, després d'haver aconseguit una collita digna, malgrat les inclemències d'un clima que canvia dia a dia per la contaminació d'altres activitats productives, de sortir endavant amb el nostre petit negoci amenaçat per un mercat de cada cop més concentrat en unes poques mans, arribam a casa amb una petita quantitat de pesos per pagar els llibres d'escola dels nostres fills i ens trobem que casa nostra ja no és nostra, que un senyors armats ens engeguen just amb el que duim posat. I això en el millor dels casos, en què no hagin mort tota la nostra família. A partir d'ara, ja formam part d'aquest grup de prop de dos milions de persones que són desplaçades dins Colòmbia. Que qui són aquests senyors? Guerrilla? FARC? ELN? Paramilitars? En realitat no és gaire rellevant qui sigui l'executor, el cas és que el motiu és sempre el mateix: els interessos econòmics.

Tant guerrilles com paramilitars han estat assassinant durant anys a població innocent, i forçant que abandonassin les seves terres més productives, pels interessos econòmics propis i de determinades empreses internacionalment fortes. En aquests moments, les guerrilles s'han anat arraconant a indrets molt concrets però els paramilitars campen tranquil·lament per tot arreu, apropiant-se de terres per a ells i per als qui els mantenen allà, Govern i empreses. Mai no

citación in situ a los beneficiarios.

La población con la que trabaja las ONG's locales tiene unas necesidades que, desde nuestra perspectiva de europeos acomodados a nuestro sofá, ante un televisor que nos bombardea con mensajes que no dicen nada, se hace muy difícil, si no imposible, de imaginar y, todavía menos, comprender. Nos hemos pedido alguna vez, ¿qué quiere decir desplazado? Imaginémonos que la nuestra es una familia de labradores, de esta gente que todavía es lo suficiente valiente como por enfrentarse a todas las fuerzas oponentes imaginables por tal que podamos tener nuestro pan de cada día. Imaginamos que, después de haber conseguido una cosecha digna, pese a las inclemencias de un clima que cambia día a día por la contaminación de otras actividades productivas, de salir adelante con nuestro pequeño negocio amenazado por un mercado de cada vez más concentrado en unas pocas manos, llegamos a casa con una pequeña cantidad de pesos por pagar los libros de la escuela de nuestros hijos y nos encontramos que la casa nuestra ya no es nuestra, que unos señores armados nos sacan fuera justo con lo que llevamos puesto. Y esto en el mejor de los casos, en que no hayan muerto toda nuestra familia. A partir de ahora, ya formamos parte de este grupo de cerca de dos millones de personas que son desplazadas dentro Colombia. ¿Que quiénes son estos señores? ¿Guerrilla? ¿FARC? ¿ELN? ¿Paramilitares? En realidad no es demasiado relevante quién es el eje-

m'hagués pensat que era en això que consistia la "xispa de la vida"; en tenia una imatge més romàntica, del tema. No m'imaginava que la xispa sortís d'un fusell o una metrallera, precisament.

Un desplaçat no és sols una persona sense recursos, sense terra ni propietat, és algú a qui li han arrabassat tot. Em sap greu haver-me estès tant en aquest punt, però m'han demanat que faci un petit escrit sobre les meves impressions de l'experiència com a cooperant i això va ser el que més em va impactar. La qualitat humana de la gent que treballa allà, i dels qui aquí anomenem beneficiaris, dels desplaçats que, reubicats a terres poc fèrtils i amb uns pendents de quaranta-cinc o més graus, no perden la il·lusió, ni la solidaritat; s'organitzen i cerquen solucions, donen suport a aquells que estan pitjor i que han caigut en depressió, t'abraquen i et donen "sancho" del que sigui, perquè no sempre poden oferir pollastre.

Cordesco també dóna suport a pagesos minifundistes que tampoc ho tenen fàcil. Els problemes dels pagesos són els mateixos arreu de tot el món. Les amenaces no són només les de sequeres i calabruixades, que en el nostre cas, es mig arreglen amb subvencions. A les empreses que venen llavors no els interessa que guardem les nostres llavors, ni que sapiguem preparar la terra, ni resoldre els problemes de plagues... de què viurien? Com ens ho fariem els grans tecnòcrates per seguir cobrant els nostres sous si els pagesos tanmateix en sabessin més que nosaltres? I ara s'han tret de la mànega uns cultius als quals hi han afegit un gen d'un bacteri o de qual-

ctor, el caso es que el motivo es siempre el mismo: los intereses económicos.

Tanto guerrilleros como paramilitares han ido asesinando durante años a población inocente, y forzándolos a que abandonaran sus tierras más productivas, por los intereses económicos propios y de determinadas empresas internacionalmente fuertes. En estos momentos, las guerrillas se han ido arrinconando a lugares muy concretos pero los paramilitares acampan tranquilamente por todas partes, apropiándose de tierras para ellos y para los que los mantienen allí, Gobierno y empresas. Nunca hubiera pensado que era en esto en lo que consistía la "chispa de la vida"; tenía una imagen más romántica, del tema. No me imaginaba que la chispa saliera de un fusil o una metrallera, precisamente.

Un desplazado no es sólo una persona sin recursos, sin tierra ni propiedad, es alguien a quien le han des-cuajado todo.

Me sabe mal haberme extendido tanto en este punto, pero me han pedido que haga un pequeño escrito sobre mis impresiones de la experiencia como cooperante y esto fue lo que más me impactó. La calidad humana de la gente que trabaja allí, y de quienes aquí denominamos beneficiarios, de los desplazados que, reubicados a tierras poco fértiles y con unas pendientes de cuarenta y cinco o más grados, no pierden la ilusión, ni la solidaridad; se organizan y buscan soluciones, apoyan a aquellos que están peor y que han caído en depresión, te abrazan y te

sevol altre organisme perquè quan hi tirem herbicida no se'ns mori. Els han patentat i els obliguen a comprar any rere any la llavor per sembrar, neixi o no neixi, en comptes de poder guardar les seves llavors autòctones o criolles, que més bé o més malament tots els anys els donen un fruit i poden sobreviure en les condicions més dures. També el mercat els amenaça, amb uns preus que fluctuen i que marquen els compradors, sempre a la baixa, i amb l'entrada d'un Tractat de Lliure Comerç que obre les portes a l'entrada de productes de pertot arreu, però sobretot dels Estats Units, que acabaran de rebentar els preus. És realment desesperant haver de regalar el fruit de la teva suor perquè, tot i que sigui un bé imprescindible, se l'ha desproveït de tot valor.

La tasca que hem de fer amb Cordesco és semblant a la que hem fet amb Corambiente però, en aquest cas, tenen en projecte la creació d'una escola agroecològica. No es tracta d'una escola formal, ni tan sols de la creació d'un centre formatiu, sinó de crear un equip de tècnics que s'encarregui de formar els agricultors i ramaders a la mateixa comunitat i finca, a més de crear una xarxa de consumidors i productors per al desenvolupament del mercat.

Les dues organitzacions compten amb un petit grup d'una trentena de consumidors, als quals setmanalment serveixen verdura, fruita i llegums. Són relacions comercials basades en la confiança. En principi, l'enfocament és el de garantir la seguretat alimentària de les famílies beneficiàries, després la de les comunitats on es troben i, en darrer lloc, pel que fa als exce-

dan "sancocho" del que sea, porque no siempre pueden ofrecer pollo.

Cordesco, también apoya a campesinos minifundistas, que tampoco lo tienen fácil. Los problemas de los campesinos son los mismos en cualquier parte del mundo. Las amenazas no son sólo las de sequías y granizadas, que en nuestro caso, se medio arreglan con subvenciones. A las empresas que venden después no les interesa que guardemos nuestras semillas, ni que sepamos preparar la tierra, ni resolver los problemas de plagas... ¿de qué vivirían? ¿Cómo lo haríamos los granos tecnócratas por seguir cobrando nuestros sueldos si los labradores aun así supieran más que nosotros? Y ahora se han sacado de la manga unos cultivos a los cuales han añadido un gen de una bacteria o de cualquier otro organismo porque cuando echamos herbicida no se nos muera. Los han patentado y les obligan a comprar año tras año la semilla para sembrar, nazca o no nazca, en vez de poder guardar sus semillas autóctonas o criollas, que más bien o más mal todos los años les dan un fruto y pueden sobrevivir en las condiciones más duras. También el mercado los amenaza, con unos precios que fluctúan y que marcan los compradores, siempre bajistas, y con la entrada de un Tratado de Libre Comercio que abre las puertas a la entrada de productos de por todas partes, pero sobre todo de los Estados Unidos, que acabarán de explotar los precios. Es realmente desesperante tener que regalar el fruto de tu sudor porque, aun cuando sea un bien imprescindible, se le

dents, tenen en perspectiva cercar nous mercats.

Ben aviat ens sentirem en família, tant a les comunitats de petits agricultors, a les comunitats recentment instal·lades, com amb les dues organitzacions.

Santander, paradís, reservori d'or i maragdes, en un país que no sols és pulmó del món sinó també reserva de les millors aigües —que ja han descobert les nostres empreses i ja s'hi estan barallant—; allà, on les formigues tenen el tamany d'un escarabat i, en qüestió de minuts, deixen un arbre completament plomat; on els batles se t'insinuen dins un cotxe blindat, amb un major de la policia armat fins a les dents assegut al seient de davant, i una escorta de tres furgons i quatre motos, vaig trobar una nova família i molts amics, amb gust de iuca, papaia i mango.

Aina Calafat Rogers

ha desproveído de todo valor.

La tarea que debemos hacer con Cordesco es parecida a la que hemos hecho con Corambiente pero, en este caso, tienen en proyecto la creación de una escuela agroecológica. No se trata de una escuela formal, ni siquiera de la creación de un centro formativo, sino de crear un equipo de técnicos que se encarguen de formar los agricultores y ganaderos en la misma comunidad y finca, además de crear una red de consumidores y productores para el desarrollo del mercado.

Las dos organizaciones cuentan con un pequeño grupo de aproximadamente una treintena de consumidores, a los cuales semanalmente sirven verdura, fruta y legumbres. Son relaciones comerciales basadas en la confianza. En principio, el enfoque es el de garantizar la seguridad alimenticia de las familias beneficiarias, después la de las comunidades donde se encuentran y, en último lugar, con respecto a los excedentes, tienen en perspectiva buscar nuevos mercados.

Muy pronto nos sentimos en familia, tanto en las comunidades de pequeños agricultores, en las comunidades recientemente instaladas, como con las dos organizaciones.

Santander, paraíso, reserva de oro y esmeraldas, en un país que no sólo es el pulmón del mundo sino también reserva de las mejores aguas — que ya han descubierto nuestras empresas y ya se están peleando—; allí, donde las hormigas tienen el tamaño de un escarabajo y, en cuestión de minutos, dejan un árbol completamente desplumado;

Cristina Pérez

dónde los alcaldes se te insinúan dentro de un coche blindado, con un mayor de la policía armado hasta los dientes sentado en el asiento de delante, y una escolta de tres furgones y cuatro motos, encontré una nueva familia y muchos amigos, con gusto de yuca, papaya y mango.

Aina Calafat Salmonetes

3.6. ODONTOLOGIA SOLIDÀRIA

“Formació de promotors de salut a l’hospital de Binde”

Experiència a l’hospital de Binde.

L’any 94 vaig conèixer en Manolo Bonet. Va ser a Menorca, en unes jornades d’Odontologia Solidària, ONG de la qual en aquells moments jo n’era presidenta. Tot just eren els inicis de la nostra organització i volíem anar a fer feina allà on poguéssim donar un cop de mà com a dentistes. A Menorca hi havia un pare blanc que treballava a l’Àfrica, i el vam convidar a la nostra reunió. A partir d’aleshores, gairebé cada any en Manolo i jo ens trobàvem a Menorca, però per anar a Binde vam haver d’esperar una mica. Mentrestant, l’hospital d’allà anava creixent. Un dia, quan va ser l’hora, en Manolo ens va cridar. Havien passat gairebé 10 anys. El primer viatge va ser el febrer de 2003. Aleshores, jo ja havia anat acumulant experiència en treballs amb comunitats desfavorides, sobre tot als campaments de refugiats del poble sahrauí i a Cuba; havia après moltes coses sobre cooperació i això va ser fonamental perquè el “miniprojecte” tinguéssent sentit.

En primer lloc, la comunitat que ens rebia tenia una bona base per poder-nos acollir. L’odontologia és una especialitat de la salut que arriba als llocs quan altres necessitats més bàsiques estan cobertes; no podem treballar a llocs on encara no han arribat les vacunes, o llocs on les dones moren de part i els fillets de gana, o on les guerres no permeten la estabilitat social de la comunitat. Cal establir prioritats: la nostra feina solament té sentit allà on

3.6. ODONTOLOGÍA SOLIDARIA

“Formación de promotores de salud en el hospital de Binde”

Experiencia en el hospital de Binde.

El años 94 conocí en Manolo Bonet. Fue en Menorca, en unas jornadas de Odontología Solidaria, ONG de la cual en aquellos momentos yo era la presidenta. Apenas eran los inicios de nuestra organización y queríamos ir a hacer trabajo allí dónde pudiéramos dar una mano como dentistas. En Menorca había un padre blanco que trabajaba en África, y lo invitamos a nuestra reunión. A partir de entonces, casi cada año Manolo y yo nos encontrábamos en Menorca, pero para ir a Binde tuvimos que esperar algo. Mientras tanto, el hospital de allí iba creciendo. Un día, cuando fue la hora, Manolo nos llamó. Habían pasado casi 10 años. El primer viaje fue el febrero de 2003. Entonces, yo ya había ido acumulando experiencia en trabajos con comunidades desfavorecidas, sobre todo a los campamentos de refugiados del pueblo saharauí y en Cuba; había aprendido muchas cosas sobre cooperación y esto fue fundamental porque el “miniproyecto” tuviera sentido.

En primer lugar, la comunidad que nos recibía tenía una buena base por poderlos acoger. La odontología es una especialidad de la salud que llega a los lugares cuando otras necesidades más básicas están cubiertas; no podemos trabajar en lugares dónde todavía no han llegado las vacunas, o lugares dónde las mujeres mueren de parto y los niños de ham-

l'organització social és forta i la sanitat bàsica està coberta. A Binde les coses anaven fent via: l'hospital ja estava ben avançat, es començava a fer realitat la posada en marxa del quiròfan i ja es parlava de l'electrificació de la zona. El Govern de Ghana donava suport al projecte i a l'hospital hi havia una demanda d'odontologia.

En aquest punt, en Manolo va posar-se en contacte de nou amb nosaltres i vam tenir un parell de reunions amb el Dr. Joan Albertí, quan va venir a Menorca. Era l'únic metge de l'hospital de Binde i era també la persona que es feia responsable de les urgències dentals que arribaven a l'hospital. En Joan volia que hi anés per mostrar-li com es feia per treure queixals, perquè ell en treia, però s'inventava el procediment, utilitzava les eines a la seva manera i jo vaig ésser molt feliç de poder anar a l'Àfrica a ensenyar el poquet que sé.

Vam organitzar el viatge, d'un mes, aollint-nos a les "ajudes a cooperants" que ofería el Govern Balear, una idea boníssima en la qual s'optimitzen recursos per a projectes de formació i amb un temps limitat.

El primer any hi vam anar 3 coope-rants: na Catalina, infermera de l'hospital "Mare de Déu del Toro"; na Mireia, optometrista treballadora d'una òptica de Maó; i jo, na Mercè, que em dedico a la salut de les dents. Les nostres feines estaven orientades a cobrir les

bre, o dónde las guerras no permiten la estabilidad social de la comunidad. Hace falta establecer prioridades: nuestro trabajo solamente tiene sentido allí donde la organización social es fuerte y la sanidad básica está cubierta.

En Binde las cosas iban tirando vía: el hospital ya estaba bien adelantado, se empezaba a hacer realidad la puesta en marcha del quirófano y ya se hablaba de la electrificación de la zona. El Gobierno de Ghana apoyaba al proyecto y el hospital había una demanda de odontología.

En este punto, Manolo se puso de nuevo en contacto con nosotros y tuvimos un par de reuniones con el Dr. Joan Albertí, cuando vino a Menorca. Era el único médico del hospital de Binde y era también la persona que se hacía responsable de las urgencias dentales que llegaban al hospital. En Joan quería que fuera para mostrarle cómo se hacía por sacar muelas, porque él sacaba, pero se inventaba el procedimiento, utilizaba las herramientas a su manera y

necessitats detectades a l'hospital de Binde, que havia crescut i ja se n'estava construint el quiròfan. Per això va venir na Catalina, perquè allà hi havia molt de material quirúrgic provinent de donacions i s'havia de triar quin era bo per poder ser reutilitzat. Na Mireia havia recollit més de 2.000 ulleres i volia muntar allí una espècie d'«òptica de segona mà», i ensenyava un jove de Binde, Modiyabi, a trobar a les persones que podien necessitar les ulleres reciclades. Jo volia ensenyar en Joan a posar anestèsia per poder treure els queixals sense dolor i també explicar-li tècniques d'exodòncia; també volia aprofitar l'estada per formar algú d'allí en prevenció dental, i així va ser: vaig treballar de valent amb en Baba, que és un jove pare de família, com en Modiyabi. Ara, tots dos ja tenen una feina fixa a l'hospital de Binde.

El segon any, 2004, també el febrer, s'hi va afegir na Joana, que va pintar les

yo voy ser muy feliz de poder ir a África a enseñar lo poquito que sé.

Organizamos el viaje, de un mes, acogiéndonos a las "ayudas a cooperantes" que ofrecía el Gobierno Balear, una idea buenísima en la cual se optimizan recursos para proyectos de formación y con un tiempo limitado.

El primer año fuimos 3 cooperantes: Catalina, enfermera del hospital "Virgen María del Toro"; Mireia, optometrista trabajadora de una óptica de Maó; y yo, Mercè, que me dedico a la salud de los dientes. Nuestros trabajos estaban orientados a cubrir las necesidades detectadas en el hospital de Binde, que había crecido y ya se estaba construyendo el quirófano. Por esto vino Catalina, porque allí había mucho material quirúrgico proveniente de donaciones y se debía triar qué era bueno por poder ser reutilizado. Mireia había recogido más

parets del pavelló nou de pediatria de l'hospital amb figures al·lusives a temes de salut, per animar els fillets i filletes que passen per allà a tenir hàbits saludables. Si alguna vegada aneu a Binde, fareu bé de visitar-lo, són uns dibuixos preciosos! Les altres cooperants vam continuar reforçant la formació que havíem començat l'any anterior.

L'experiència és tan bonica i enriquidora que es fa difícil expressar-la amb paraules i resumir-la en tan poc espai. Àfrica és de colors, de mil colors, i els africans són alegres com els seus colors, no sé si la primera impressió és la que compta, jo us vull contar el que vaig sentir.

A Binde no hi havia electricitat, ni televisors, ni mòbils... tot hi que hi havia molta gent, moltes dones i molts fillets i filletes. El dia de la nostra arribada era lluna plena, era el mes de febrer, eren les festes dels funerals, i ens van convidar a ballar fins a la matinada, amb el so dels tambors ancestrals. La mort a l'Àfrica és com la vida, de colors.

No vull parlar de dents, ni d'hospitals, ni d'ulleres, ni de malalties. Durant la nostra estada vam fer una bona feina i si a algú l'interessa saber com ho vam fer pot demanar els nostres informes al Govern Balear, però hi ha una altra cosa: a part de les nostres aportacions, hi ha tot el que ens endúiem d'allí, tot allò que aprenem quan percebem la realitat de viure sense les comoditats a què estem acostumats, tot el que ells ens regalen tot mostrant-nos la alegria de viure i la acceptació de la mort.

Les dones, que tenen molts de fills i comencen a parir de joves, s'apropaven a nosaltres, ens volien conèixer, ens volien tocar i tot rient va començar

de 2.000 gafas y quería montar allí una especie de «óptica de segunda mano», y enseñaba un joven de Binde, Modiyabi, a encontrar a las personas que podían necesitar las gafas recicladas. Yo quería enseñar en Joan a poner anestesia por poder sacar las muelas sin dolor y también explicarle técnicas de exodoncia; también quería aprovechar la estancia para formar alguien de allí en prevención dental, y así fue: trabajé de lo lindo con en Baba, que es un joven padre de familia, como en Modiyabi. Ahora, los dos ya tienen un trabajo fijo en el hospital de Binde.

El segundo año, 2004, también el febrero, se añadió Joana, que pintó las paredes del pabellón nuevo de pediatría del hospital con figuras con alusiones a temas de salud, para animar los niños y niñas que pasan por allá a tener hábitos saludables. Si alguna vez vais a Binde, haréis bien en visitarlo; ¡son unos dibujos preciosos! Las otras cooperantes continuamos reforzando la formación que habíamos empezado el año anterior. La experiencia es tan guapa y enriquecedora que se hace difícil expresarla con palabras y resumirla en tan poco espacio. África es de colores, de mil colores, y los africanos son alegres como sus colores, no sé si la primera impresión es la que cuenta, yo os quiero contar el que sentí.

A Binde no había electricidad, ni televisores, ni móviles... todo que había mucha gente, muchas mujeres y muchos niños y niñas. El día de nuestra llegada era luna llena, era el mes de febrero, eran las fiestas de los funerales, y nos invitaron a bailar hasta la madrugada, con el sonido

a sorgir, entre elles i nosaltres, aquesta complicitat que he trobat a tot arreu del món entre les dones, no importa si no parlem la mateixa llengua, tenim moltes altres coses per compartir.

I començarem a parlar: –Quants fills tens?–, em pregunten, –Tres– contesto orgullosa. –Només? –Sí, dic tímidament ara, –I tu?, –Jo set, però se me n’han mort quatre–, diu una, –jo deudiu l’altra, –però sols me’n queden tres. La Joana i la Mireia, que no arriben a 30, no tenen fills. A les nostres noves amigues els estranya: –Tan grans i sense descendència? Què passa? (I jo començo a adonar-me de les grans diferències: elles a 30 anys ja no són joves, elles als 30 ja han perdut molts fills, elles als 30 hi arriben amb dificul-

de los tambores ancestrales. La muerte en África es como la vida, de colores.

No quiero hablar de dientes, ni de hospitales, ni de gafas, ni de enfermedades. Durante nuestra estancia hicimos un buen trabajo y si a alguien le interesa saber como lo hicimos puede pedir nuestros informes al Gobierno Balear, pero hay otra cosa: aparte de nuestras aportaciones, hay todo el que nos llevábamos de allí, todo aquello que aprendemos cuando percibimos la realidad de vivir sin las comodidades a qué estamos acostumbrados, todo lo que ellos nos regalan todo mostrándonos la alegría de vivir y la aceptación de la muerte.

Las mujeres, que tienen muchos de hijos y empiezan a parir de jóvenes, se acercaban a nosotros, nos querían conocer, nos

querían tocar y riendo empezó a surgir, entre ellas y nosotros, esta complicidad que he encontrado en todas partes del mundo entre las mujeres, no importa si no hablamos la misma lengua, tenemos otras muchas cosas por compartir.

Y empezamos a hablar: – ¿Cuántos hijos tienes?–, me preguntan, – Tres – contesto orgullosa. – ¿Sólo? – Sí, digo tímidamente ahora, – ¿Y tú?, – Yo siete, pero se me han muerto cuatro –, dice una, –a mí diez – dice otra, – pero sólo me quedan tres. Joana y Mireia, que no llegan a 30, no tienen hijos. A nuestras nuevas amigas les extraña: – ¿Tan grandes y sin descendencia? ¿Qué pasa? (Y yo empiezo a darme cuenta de las grandes diferen-

tat.) –És que a Europa, tenim menys fills i més tard perquè els fillets i les filletes no es moren, dic gairebé avergonyida. –No es moren?– diuen amb sorpresa, –i, com ho feu perquè no es morin?

I riuen i ballen i semblen feliços!

Què els havia de dir?

Que som rics? Que tenim cases plenes de coses però que no són llars? Que tenim metges però hem perdut la salut? Que tenim rellotges però ens falta temps? Que tenim llits però ja no somniem? Que ens sobren els llibres i ens falta el coneixement?

I elles reien i continuaven ballant, l'una amb un fillet a la panxa, l'altra amb una filleta a l'esquena que dormia amb el batec dels tam tams i el del cor de sa mare. I ja no ens van dir res més, però agafades de les mans, vam fer un rotllo i vam ballar juntes sota la lluna plena de febrer, la lluna dels funerals.

Les dones de l'Àfrica i els seus fills i filles vestides de tots els colors, rient i cantant en els funerals.

Mercè Morató

cias: ellas a 30 años ya no son jóvenes, ellas a los 30 ya han perdido muchos hijos, ellas a los 30 llegan con dificultad.) – Es que en Europa, tenemos menos hijos y más tarde porque los niños y niñas no se mueren, digo casi avergonzada. – ¿No se mueren?– dicen con sorpresa, – y, ¿cómo lo hacéis para que no se mueran? ¡Y ríen y bailan y parecen felices! ¿Qué debía decir?

¿Qué somos ricos? ¿Qué tenemos casas llenas de cosas pero que no son hogares? ¿Qué tenemos médicos pero hemos perdido la salud? ¿Qué tenemos relojes pero nos falta tiempo? ¿Qué tenemos camas pero ya no soñamos? ¿Qué nos sobran los libros y nos falta el conocimiento?

Y ellas reían y continuaban bailando, una con un niño en la barriga, otra con una niña sobre la espalda que dormía con el latido de los tam tams y el del corazón de la sana madre. Y ya no nos dijeron nada más, pero cogidas de las manos, hicimos un rollo y bailamos juntas bajo la luna llena de febrero, la luna de los funerales.

Las mujeres de África y sus hijos e hijas vestidas de todos los colores, riendo y cantando en los funerales.

Mercè Morató

3.7. DELEGACIO DIOCESANA DE MISSIONS DE MALLORCA

Projecte: Llar d'acollida Villa Martha"

"Luz de una nueva vida" és el rètol que qualsevol cooperant es troba tot just arriba a la casa hogar de Villa Martha. És un rètol que crida a l'esperança, a un futur millor. És així, amb aquestes paraules, com vull resumir el meu primer sentiment quan vaig arribar per primera a la casa hogar, perquè aquets mots reflecteixen un sentiment molt allunyat de la realitat en què es troben cada un dels infants, nins, nines i joves de la casa.

Però, a part de tot això, la veritat és que la meva estada a la casa ha estat personalment molt positiva, encara que les meves paraules poden quedar petites, perquè són bastants els cooperants que han passat per allà i que podrien contar moltíssimes coses més.

Són molts el records que en vénen al cap quan pens en Villa Martha, molts són positius, i alguns negatius: però, en definitiva, el més important de tot és allò amb què em qued: les vivències que vaig tenir, les persones que vaig conèixer i, sobretot, tot el que vaig aprendre dels infants.

Recordant allò que feia a la casa, pens en els moments en què ajudava els nins i nines de tercer de primària; foren per a mi uns moments molt bons perquè veia en cada un d'ells tot allò que m'havien explicat pocs anys enrere, quan estudiava magisteri a la UIB. He dit que foren molt positius perquè en la seva majoria eren nins i nines amb dificultats d'aprenentatge, moltes de les quals estaven relaciona-

3.7. DELEGACION DIOCESANA DE MISIONES DE MALLORCA

Proyecto: Hogar de acogida Villa Martha"

"Luz de una nueva vida" es el rótulo que cualquier cooperante se encuentra apenas llega a la casa hogar de Villa Martha. Es un rótulo que grita a la esperanza, a un futuro mejor. Es así, con estas palabras, como quiero resumir mi primer sentimiento cuando llegué por primera a la casa hogar, porque estas palabras reflejan un sentimiento muy alejado de la realidad con que se encuentran cada uno de los niños, niñas, y jóvenes de la casa.

Pero, aparte de todo esto, la verdad es que mi estancia a la casa ha sido personalmente muy positiva, aunque mis palabras pueden quedar pequeñas, porque son bastantes los cooperantes que han pasado por allá y que podrían contar muchísimas cosas más.

Son muchos el recuerdos que vienen a la cabeza cuando pienso en Villa Martha, muchos son positivos, y algunos negativos: pero, en definitiva, el más importante de todo es aquello con qué me quedo: las vivencias que tuve, las personas que conocí y, sobre todo, todo lo que aprendí de los niños.

Recordando aquello que hacía a la casa, pienso en los momentos en qué ayudaba a los niños y niñas de tercero de primaria; serían para mí unos momentos muy buenos porque veía en cada uno de ellos todo aquello que me habían explicado pocos años atrás, cuando estudiaba magisterio a la UIB. He dicho que serían muy posi-

des sobretot amb la lectura, i també em trobava casos de nins amb problemes de conducta. En aquells moments vaig donar gràcies per cada un dels professors i professores que vaig tenir a la UIB perquè vaig haver de posar en pràctica tot allò que havia après i recordava.

En aquest sentit, record el cas d'un nin en especial, en Bryan, era un nin hiperactiu, agressiu, amb problemes d'aprenentatge, però molt intel·ligent. Record que sempre que hi anava, em passava la major part dels horabaixes amb ell, perquè d'alguna manera necessitava una atenció personal i vam connectar molt bé, encara que de vegades ens enfadàssim. Però recordaré molt bé sempre la seva rialla i els bons moments que vam passar, perquè d'ell vaig aprendre la importància d'una mare, i sobretot la importància de tenir-la al costat, perquè ell i les seves dues germanetes no podien estar amb la seva i ell en particular l'enyorava bastant, i per això actuava d'aquella manera.

tivos porque en su mayoría eran niños y niñas con dificultades de aprendizaje, muchas de las cuales estaban relacionadas sobre todo con la lectura, y también me encontraba casos de niños con problemas de conducta. En aquellos momentos di gracias por cada uno de los profesores y profesoras que tuve a la UIB porque poner en práctica todo aquello que había aprendido y recordaba.

En este sentido, recuerdo el caso de un niño en especial, Bryan, era un niño hiperactivo, agresivo, con problemas de aprendizaje, pero muy inteligente. Recuerdo que siempre que iba, me pasaba la mayor parte de las tardes con él, porque de alguna manera necesitaba una atención personal y conectamos muy bien, aunque a veces nos enfadábamos. Pero recordaré muy bien siempre su risa y los buenos momentos que pasamos, porque de él aprendí la importancia de una madre, y sobre todo la importancia de tenerla al lado, porque él y sus dos hermanitas

La veritat és que hi havia moments en els quals m'entraven les ganes de plorar quan escoltava cada cas dels nins i nines que es troben allà i per què són allà; que si pares separats, pares a la pressó, mares prostitutes, morts, etc. I tot un seguit de casos que et feien plantejar com aquells nins i nines encara vivien. Et rompien el cor, sobretot, quan venien i t'abraçaven com si fos la darrera cosa que anassin a fer en la seva vida. Així em vaig sentir quan un dia, després d'haver jugat un partit de futbol amb els joves de la casa, una nina, sense cap motiu ni res, s'atraca a mi i em va fer una forta abraçada; jo vaig quedar de pedra, no vaig saber reaccionar, perquè no entenien què passava. Va ésser en aquell moment quan vaig entendre que allò que necessitaven tots ells, més que anar i ajudar-los a fer les feines de l'escola, entretenir-los jugant o fent un taller, allò que realment necessitaven era que els escoltassin i sobretot que els estimassin i els hi donassin molt d'afecte, perquè els mancava.

Són molts els moments en què he pensat que el futur per molts d'ells serà difícil, ja que en bastants casos

no podían estar con su y él en particular la añoraba bastante, y por esto actuaba de aquella manera.

La verdad es que había momentos en los cuales me entraban las ganas de llorar cuando escuchaba cada caso de los niños y muñecas que se encuentran

allá y por qué son allá; que si padres separados, padres en prisión, madres prostitutas, muertas, etc. Y toda una serie de casos que te hacían plantear como aquellos niños y niñas todavía vivían. Te rompían el corazón, sobre todo, cuando venían y te abrazaban como si fuera la última cosa que iban a hacer en su vida. Así me sentí cuando un día, después de haber jugado un partido de fútbol con los jóvenes de la casa, una muñeca, sin ningún motivo ni nada, se atracó a mí y me hizo un fuerte abrazo; yo quedé de piedra, no supe reaccionar, porque no entendía qué pasaba. Fue en aquel momento cuando entendí que aquello que necesitaban todos ellos, más que ir y ayudarlos a hacer los trabajos de la escuela, entretenirlos jugando o haciendo un taller, aquello que realmente necesitaban era que los escucharan y sobre todo que los quisiesen y les diesen mucho afecto, porque carecían de ello.

Son muchos los momentos en qué he pensado que el futuro por muchos de ellos será difícil, puesto que en bastantes casos muchos no tienen familia, son completamente huérfanos, y

molts no tenen família, són completament orfes, i per tant, això suposa que quan arribin a l'edat dels 18 anys, i hagin de sortir de la casa, no tendran a on anar, i llavors què, què serà de molts d'ells sense sortida? Per aquest motiu el millor que es pot fer un és intentar donar-los el millor d'un mateix, i sobretot escoltar-los i animar-los molt ja que psicològicament tenen una autoestima molt baixa.

Com deia abans, dintre de la casa hem viscut molts moments bons, encara que hi ha hagut situacions difícils o moments negatius que un s'estimaria més no viure o que no passàs. En aquest sentit record un dia en què a la casa celebraven el dia del treballador, si no ho record malament, i a tots els treballadors i voluntaris presents ens varen convidar a menjar "causa", un menjar típic del Perú. El fet fou que per allà on estàvem tots passaven els nins i nines i veien allò que menjaven, i com no, es quedaven mirant perquè ells també en volien, perquè mai no en menjaven i sabien que allò era molt bo. En aquell moment vaig senti molta vergonya, ja que trobava injust aquell fet, mentre nosaltres menjàvem allò, aquells nins i nines es morien de fam. I encara els renyaven pel fet d'estar mirant-nos, i encara més vergonya em va fer. Fou per aquest motiu que tot seguit em vaig aixecar i, excusant-me, me'n vaig anar perquè no podia aguantar aquell fet.

Sé i tenc la certesa que a la casa de Villa Martha intenten fer el millor possible per tots els nins i nines, però són moltes les mancances que hem trobat allà dintre. Per exemple, el fet de veure que els nins i nines que fan feina a la cuina han d'obrir llaunes amb un gani-

por lo tanto, esto supone que cuando lleguen a la edad de los 18 años, y hayan de salir de la casa, no tendrán donde ir, y entonces qué, qué será de muchos de ellos sin salida? Por este motivo lo mejor que se puede hacer es intentar darlos lo mejor de un mismo, y sobre todo escucharlos y animarlos mucho puesto que psicológicamente tienen una autoestima muy baja. Como decía antes, dentro de la casa hemos vivido muchos momentos buenos, aunque ha habido situaciones difíciles o momentos negativos que uno preferiría no vivir o que no pasara. En este sentido recuerdo un día en que a la casa celebraban el día del trabajador, si no lo recuerdo mal, y a todos los trabajadores y voluntarios presentes nos invitaron a comer "causa", una comida típica del Perú. El hecho fue que por allá dónde estábamos todos pasaban los niños y niñas y veían aquello que comían, y como no, se quedaban mirando porque ellos también querían, porque nunca comían y sabían que aquello era muy bueno. En aquel momento sentí mucha vergüenza, puesto que encontraba injusto aquel hecho, mientras nosotros comíamos aquello, aquellos niños y niñas se morían de hambre. Y todavía los regañaban por el hecho de estar mirándonos, y todavía más vergüenza me hizo. Fue por este motivo que acto seguido me levanté y, excusándome, me fui porque no podía aguantar aquel hecho. Sé y tengo la certeza que a la casa de Villa Martha intentan hacer lo mejor posible para todos los niños y niñas, pero son muchas las carencias que hemos encontrado allí dentro. Por

vet gran de tallar carn, amb gran risc de tallar-se, és un fet que impacta bastant perquè en qualsevol moment veus que es poden tallar, però ells ja ho fan com si fos la cosa més normal del món. O també veure que els nins s'han d'aixecar a les cinc i mitja del matí per començar les feines diàries, com Aixà; i també fer feina en el camp que tenen. Són coses que, per a mi, varen resultar impactants en el primer moment, però després veus i penses que, al cap i a la fi, per a molts d'ells, això serà el seu futur, i encara que volguessis canviar-ho, no ho pots fer, perquè tu ets un voluntari, i saps que en coses de funcionament i organització no t'hi pots ficar.

Però bé, tot i això, estic content perquè he pogut comprovar amb els meus propis ulls els canvis que va fent la casa per a bé: millora de les instal·lacions, més higiene i més organització. A més, i per jo el més important, nins i nines que vaig conèixer ja han tornat amb la seva família, cosa que em fa estar molt content, perquè realment és el que necessiten, una verdadera família.

És per aquest motiu que el meu pas per la casa em va ajudar a entendre moltes coses i a valorar-ne d'altres, com per exemple la importància de la família. També vaig poder posar en pràctica els meus coneixements com a mestre, a més de conèixer persones d'arreu del món com Estats Units, Canadà, Alemanya, o del propi país, que estaven allà pel mateix motiu que nosaltres i així vaig poder comprovar que arreu del món hi ha persones que es mouen amb un mateix objectiu: ajudar els altres.

L'única cosa que voldria per a cada

ejemplo, el hecho de ver que los niños y niñas que hacen trabajo en la cocina tienen que abrir latas con un cuchillo grande de cortar carne, con gran riesgo de cortarse, es un hecho que impacta bastante porque en cualquier momento ves que se pueden cortar, pero ellos ya lo hacen como si fuera la cosa más normal del mundo. O también ver que los niños se tienen que levantar a las cinco y media de la mañana por empezar los trabajos diarios, como Azuela; y también hacer trabajo en el campo que tienen. Son cosas que, para mí, resultaron impactantes en el primer momento, pero después ves y piensas que, al fin y al cabo, para muchos de ellos, esto será su futuro, y aunque quisieras cambiarlo, no lo puedes hacer, porque tú eres un voluntario, y sabes que en cosas de funcionamiento y organización no te puedes meter. Pero bien, aún así, estoy contento porque he podido comprobar con mis propios ojos los cambios que va tirando la casa para bien: mejora de las instalaciones, más higiene y más organización. Además, y por yo el más importante, niños y niñas que conocí ya han vuelto con su familia, cosa que me hace estar muy contento, porque realmente es el que necesitan, una verdadera familia.

Es por este motivo que mi paso por la casa me ayudó a entender muchas cosas y a valorar otras, como por ejemplo la importancia de la familia. También pude poner en práctica mis conocimientos como maestro, además de conocer personas de cualquier parte del mundo como Estados Unidos, Canadá, Alemania, o del propio país, que estaban allí por el

uns dels infants, nins, nines i joves que viuen a Villa Martha és que el lema "Luz de una nueva vida" es pugui fer realitat.

Víctor Giron des de Perú

mismo motivo que nosotros y así pude comprobar que en cualquier parte del mundo hay personas que se mueven con un mismo objetivo: ayudar los otras.

La única cosa que querría para cada unos de los niños, niñas y jóvenes que viven en Villa Martha es que el lema "Luz de una nueva vida" se pueda hacer realidad.

Víctor Girón desde Perú

**4. TESTIMONIAIGES DE JOVES VOLUNTARIS
COOPERANTS EN PAÏSOS EMPOBRITS**
*4. TESTIMONIOS DE JÓVENES VOLUNTARIOS
COOPERANTES EN PAÍSES EMPOBRECIDOS*

4.1. PROIDEBA

Construcción de una sala multiusos y espaldarazo educativo a la escuela Saint Joseph de Keelamudiman. (India)

El dia 12 de juliol ens donaven una calorosa benvinguda en el col·legi La Salle Saint Joseph, Deepam en el petit poble de Keelamudiman, cinc-cents preciosos nens i nenes, i una comunitat formada per quatre Germans de la Surt-li que es convertirien per a nosaltres en els nostres guies i amb qui compartiríem, al llarg de sis setmanes, una realitat molt distinta a la nostra.

El projecte consistia en la construcció d'una sala polivalent per als nens de l'internat del col·legi, la majoria orfes o abandonats pels pares.

Encara que dediquem hores i hores de treball al sol, pujant maons, sacs d'argila i graveta i l'obra va quedar gairebé finalitzada a la nostra marxa, no va ser aquest aspecte el més significatiu per

4.1. PROIDEBA

Construcción de una sala multiusos y espaldarazo educativo a la escuela Saint Joseph de Keelamudiman. (India)

El día 12 de julio nos daban una calorosa bienvenida en el colegio La Salle Saint Joseph, Deepam en el pequeño pueblecito de Keelamudiman, quinientos preciosos niños y niñas, y una comunidad formada por cuatro Hermanos de la Salle que se convertirían para nosotros en nuestros guías y con quienes compartiríamos, a lo largo de seis semanas, una realidad muy distinta a la nuestra.

El proyecto consistía en la construcción de una sala polivalente para los niños del internado del colegio, la mayoría huérfanos o abandonados por los padres.

Aunque dedicamos horas y horas de trabajo al sol, subiendo ladrillos, sacos de arcilla y gravilla y la obra

a nosaltres, sinó totes les altres experiències que ens van marcar i ens van fer sentir més útils: les classes per les tardes amb els nens i nenes, les visites als centres d'estudi, les cançons i balls, les tardes en els "Tuition Centers" - un gran treball portat a terme pels Germans-, i totes les hores que vivim amb la comunitat i amb les famílies del poble.

Totes aquestes vivències van ser per a nosaltres molt més impactants, molt més intenses que el dur treball en l'obra que, d'altra banda, va ser també positiu i gratificant ja que varem conèixer als obrers, i varem treballar de bon gust formant un bon equip.

Els Germans ens van dur a conèixer altres comunitats, altres centres com el de La Salle en l'estat de Tamil Nadu. La bona convivència entre tots era una mica notable, es podia respirar en l'ambient un clima d'absoluta fraternitat i unió. Són comunitats on hi ha Germans de diferents edats i tots ells, depenent dels seus anys, aportaven la frescor de la joventut, les il·lusions i reptes per complir, o la maduresa dels més majors, qui sempre actuaven com tutors i suport dels més joves. Cadascun ocupa un lloc, té un rol dintre de la comunitat, una funció per

quedó casi finalizada a nuestra marcha, no fue éste aspecto el más significativo para nosotros, sino todas las demás experiencias que nos marcaron y nos hicieron sentir más útiles: las clases por las tardes con los niños y niñas, las visitas a los centros de estudio, las canciones y bailes, las tardes en los

"Tuition Centers" - un gran trabajo llevado a cabo por los Hermanos-, y todas las horas que convivimos con la comunidad y con las familias del pueblo.

Todas estas vivencias fueron para nosotros mucho más impactantes, mucho más intensas que el duro trabajo en la obra que, por otro lado, fue también positivo y gratificante puesto que conocimos a los obreros, y trabajamos con mucho agrado formando un buen equipo.

Los Hermanos nos llevaron a conocer otras comunidades, otros centros como el de La Salle en el estado de Tamil Nadu. La buena convivencia entre todos era algo notable, se podía respirar en el ambiente un clima de absoluta fraternidad y unión. Son comunidades donde hay Hermanos de diferentes edades y todos ellos, dependiendo de sus años, aportaban la frescura de la juventud, las ilusiones y retos por cumplir, o la madurez de los más mayores, quienes siempre actuaban como tutores y apoyo de los más jóvenes. Cada uno ocupa un lugar, tiene un rol dentro de la comunidad, una función que desempeñar dentro de esta familia y se sienten felices, viviendo su vocación y

ocupar dins aquesta família i se senten feliços, vivint la seva vocació i transmetent-la als altres.

D'altra banda, el col·legi de Keelamudiman és un veritable oasi en el desert de cabanyes, barraques, brutícia i pobresa d'aquesta regió. Els Germans són benvolguts i respectats i s'han convertit en la solució a molts dels problemes que tenen les famílies més pobres, sobretot, quan alimentar als seus fills i donar-los una educació.

Quan acabàvem les classes a la tarda, ens agradava sortir al poble, visitar a les famílies de tots els nens que ens convidaven a anar a les seves petites cases, en la majoria dels casos, diminutes barraques. Ens vam convertir allí en una distracció i en una alegria per a ells. AL travessar les portes del col·legi, els carrers s'omplien de nens que saltaven d'alegria, que ens acariciaven, que ens convidaven a visitar a les seves famílies.

La gent del poble ens agraïa aquelles visites, el fet de poder passar una estona en les seves cases on tot just cabíem asseguts en el sòl, i d'on era difícil sortir entre tants nins i adults, que obstaculitzen per a compartir amb nosaltres uns moments indescriptibles. Després, tornàvem al col·legi i ens sentíem extenuats per la intensitat del viscut però feliços, molt feliços.

Ha estat una experiència molt enriquidora per a nosaltres quatre; l'hem viscuda amb intensitat, amb plenitud, i en perfecta harmonia. Vos donam les gràcies a tots aquells que l'heu fet possible.

Francisca Aguiló, Magdalena Nicolau,
Montse Payá, Martí Salvador4.2.

transmitiéndola a los demás.

Por otro lado, el colegio de Keelamudiman es un verdadero oasis en el desierto de cabañas, chozas, suciedad y pobreza de esta región. Los Hermanos son queridos y respetados y se han convertido en la solución a muchos de los problemas que tienen las familias más pobres, sobre todo, en cuanto alimentar a sus hijos y darles una educación.

Cuando terminábamos las clases por la tarde, nos gustaba salir al pueblo, visitar a las familias de todos los niños que nos invitaban a ir a sus pequeñas casas, en la mayoría de los casos, diminutas chozas. Nos convertimos allí en una distracción y en una alegría para ellos. Al atravesar las puertas del colegio, las calles se llenaban de niños que saltaban de alegría, que nos acariciaban, que nos invitaban a visitar a sus familias.

La gente del pueblo nos agradecía aquellas visitas, el poder pasar un rato en sus casas donde apenas cabíamos sentados en el suelo, y de donde era difícil salir entre tantos niños y adultos, que entraban para compartir con nosotros unos momentos indescriptibles. Después, regresábamos al colegio y nos sentíamos extenuados por la intensidad de lo vivido pero felices, muy felices.

Ha sido una experiencia muy enriquecedora para nosotros cuatro; la hemos vivido con intensidad, con plenitud, y en perfecta armonía. Os damos las gracias a todos aquellos que la habéis hecho posible.

Francisca Aguiló, Magdalena
Nicolau, Montse Payá, Martí
Salvador

4.2. CASAL DE JOVES DE TRAMUNTANA

“La mà jove. Joves cooperants d’Esporles”

Ara ja fa prop més d’un any que vaig viure la meva experiència en el món de la cooperació. Fou gràcies al Casal de Joves de Tramuntana (Esporles), i a través del projecte “La mà jove. Joves cooperants d’Esporles ‘05”, que es dugué a terme el setembre de l’any passat a Nicaragua.

Podríem dir que el projecte va començar a principi d’any, amb el coneixement d’algunes de les necessitats de Nicaragua i la posada en contacte amb l’associació nicaragüenca Quetzalcoalt. A partir d’aquí, s’establiren una sèrie d’objectius i es planificaren un grapat d’activitats per a poder-los desenvolupar.

Des del meu punt de vista, en la cooperació hi ha una part objectiva, formada per totes les accions que realit-

4.2. CASAL DE JÓVENES DE TRAMUNTANA

“La mano joven. Jóvenes cooperantes de Esporles”

Ahora ya hace más de un año que viví mi experiencia en el mundo de la cooperación. Fue gracias al Casal de Jóvenes de Tramuntana (Esporles), y a través del proyecto “La mano joven. Jóvenes cooperantes de Esporles ‘05”, que se llevó cabo el septiembre del año pasado en Nicaragua.

Podríamos decir que el proyecto empezó a principio de año, con el conocimiento de algunas de las necesidades de Nicaragua y la puesta en contacto con la asociación nicaragüense Quetzalcoalt. A partir de aquí, se establecieron una serie de objetivos y se planificaron un puñado de actividades para poderlos desarrollar.

Desde mí punto de vista, en la cooperación hay una parte objetiva, forma-

zàrem a Mallorca i a Nicaragua, i que quedaren reflectides al projecte i a la memòria. Aquí, férem una recollida de juguetes i roba, coneguèrem el funcionament d'una ludoteca, en preparàrem el material, etc. Durant la nostra estada allà, muntàrem la ludoteca amb l'ajuda de la gent de la comunitat; es dedicà un dia a vendre roba en un mercadet amb preus adaptats a les possibilitats de cada família del barri; férem una capacitació que es basà en la visita a la comunitat de Las Lajas i el coneixement dels projectes que l'associació Quetzalcoatl vol realitzar; duguèrem a terme un pla d'educació per a la salut i d'atenció sanitària als membres de la comunitat; passàrem un dia a Jinotepe, on visitàrem l'escoleta, i parlàrem amb la professora i els pares per a conèixer in situ els seus problemes i necessitats, a més de donar una sèrie de jocs i juguetes. També visitàrem el grup musical Marea Roja, de la mateixa ciutat.

A part d'una visió objectiva, també hi ha una part subjectiva, en què hi entren les sensacions i impressions de cada persona.

Per a mi, fou una experiència molt gratificant, no sols pel que vam poder aportar (que, en comparació amb les necessitats que té la gent de Nicaragua, és poc), sinó també pel que hem après de tota la gent amb qui tenguèrem contacte.

El que més em va costar, en quant a adaptació, fou el clima i els mosquits. Allà feia molta calor i encara que quan vam partir des de Mallorca aquí era l'estiu, les temperatures i característiques climàtiques són diferents.

La visita que em va impactar més fou la de "La Chureca". Es fa difícil observar

da por todas las acciones que realizamos en Mallorca y en Nicaragua, y que quedaran reflejadas al proyecto y a la memoria. Aquí, hicimos una recogida de juguetes y ropa, conocimos el funcionamiento de una ludoteca, preparamos el material, etc. Durante nuestra estancia allí, montamos la ludoteca con la ayuda de la gente de la comunidad; se dedicó un día a vender ropa en un mercadillo con precios adaptados a las posibilidades de cada familia del barrio; hicimos una capacitación que se basó en la visita a la comunidad de Las Lajas y el conocimiento de los proyectos que la asociación Quetzalcoatl quiere realizar; llevamos a cabo un plan de educación para la salud y de atención sanitaria a los miembros de la comunidad; pasamos un día a Jinotepe, donde visitamos la escuela, y hablamos con la profesora y los padres para conocer in situ sus problemas y necesidades, además de dar una serie de juegos y juguetes. También visitamos el grupo musical Marea Roja, de la misma ciudad.

Aparte de una visión objetiva, también hay una parte subjetiva, en qué entran las sensaciones e impresiones de cada persona. Para mí, fue una experiencia muy gratificante, no sueltas por el que pudimos aportar (que, en comparación con las necesidades que tiene la gente de Nicaragua, es poco), sino también por el que hemos aprendido de toda la gente con quien tuvimos contacto.

El que más me costó, en cuanto a adaptación, fue el clima y los mosquitos. Allí hacía mucho calor y aun- que cuando partimos desde Mallorca aquí era verano, las temperaturas y

que hi ha gent que sobreviu amb el que nosaltres ja no volem (el fems). Amb aquesta visita i, després d'haver vist les diferents realitats de Managua, vaig poder comprendre els extrems abismals que hi ha entre els rics i els pobres de la capital.

Des del meu punt de vista i, encara que no a totes les zones de Nicaragua, la pobresa es fa més notable parlant amb la gent que no amb el que es veu caminant pel carrer i, en general, hi ha molts pocs llocs on es tinguin totes les necessitats bàsiques cobertes. Tant a Las Lajas com a l'escoleta de Jinotepe, les demandes per part dels nicaragüencs foren de més ajudes per a la construcció i millora d'infraestructures. A Las Lajas, l'equip sanitari pogué observar malnutrició, deguda a la dificultat d'aconseguir certs aliments (fruites i verdures, sobretot).

Quant a convivència, cal dir que les diferències culturals que existeixen entre persones de dos països tan diferents no suposaren el més mínim inconvenient, sinó que ens serviren per enriquir més el grup format per les dues associacions. Crec que el fet d'estar convivint amb famílies creà un vin-

características climáticas son diferentes.

La visita que me impactó más fue la de "La Chureca". Se hace difícil observar que hay gente que sobrevive con el que nosotros ya no volamos (el estiércoles). Con esta visita y, después de haber visto las diferentes realidades de Managua, pude comprender los extremos abismales que hay entre los ricos y los pobres de la capital. Desde mi punto de vista y, aunque no a todas las zonas de Nicaragua, la pobreza se hace más notable hablante con la gente que no con el que se ve andando por la calle y, en general, hay muy pocos lugares dónde se tengan todas las necesidades básicas cubiertas. Tanto a Las Lajas como la escuela de Jinotepe, las demandas por parte de los nicaragüenses serían de más ayudas para la construcción y mejora de infraestructuras. A Las Lajas, el equipo sanitario pudo observar malnutrición, debida a la dificultad de conseguir ciertos alimentos (frutas y verduras, sobre todo).

En cuanto a convivencia, hace falta decir que las diferencias culturales que existen entre personas de dos países tan diferentes no supusieron el más mínimo inconveniente, sino que nos sirvieron por enriquecer más el grupo formado por las dos asociaciones. Crec que el hecho de estar convivendo con familias creó un vínculo más estrecho entre todos, y nos sirvió de aprendizaje de muchas cosas (cultura, educación,

cle més estret entre tots, i ens serví d'aprenentatge de moltes coses (cultura, educació, alimentació, hàbits, etc.). Cal destacar, que els primers dies, les famílies acollidores entenien que nosaltres estàvem allà per ajudar-los i ensenyar-los; i que ells hi eren per servir-nos. Amb el transcurs de l'estança a les cases, es canviaren les perspectives.

A Managua, em cridà l'atenció el fet que per una banda la gent tiri el fens al carrer i al llac i que, per una altra banda, es faci reutilització de molts materials (d'una manera inconscient).

I tot això, tant la mirada objectiva com subjectiva, forma part de la meua curta però grata experiència com a cooperant.

Bunyola, 28 de novembre de 2006
Maria Rosa Huguet Vives

alimentación, hábitos, etc.). Hace falta destacar, que los primeros días, las familias acogedoras entendían que nosotros estábamos allí por ayudarlos y enseñarlos; y que ellos estaban para servirnos. En el transcurso del alojamiento en las casas, se cambiaran las perspectivas.

En Managua, me llamó la atención el hecho que de una parte la gente eche el estiércoles en la calle y al lago y que, por otra parte, se haga reutilización de muchos materia-

les (de una manera inconsciente). Y todo esto, tanto la mirada objetiva como subjetiva, forma parte de mi corta pero grata experiencia como cooperante.

*Bunyola, 28 de noviembre de 2006
Maria Rosa Huguet Vives*

4.3. PROIDEBA

Recolzament educatiu a l'escola-internat San Isidro Labrador de Pozo Colorado. Paraguay.

El dia 13 de juliol partíem quatre companys cap un lloc desconegut anomenat Pozo Colorado. Els nervis estaven a flor de pell ja que no sabíem el que trobaríem allà ni com ens duríem entre nosaltres. La situació a l'aeroport va ser difícil: acomiadar-nos dels nostres éssers benvolguts i no saber el que ens oferia el futur.

Hem viatjat moltes vegades però mai amb aquesta finalitat ni durant tant temps. Estàvem il·lusionats però alhora preocupats i nerviosos.

El viatge d'anada va ser dur ja que va haver moltes hores de vol i d'espera en els aeroports. Arribàrem a Asunción el dia 14 i ens va tranquil·litzar veure a l'aeroport a un Germà de la comunitat que havia vingut a recollir-nos. Passàrem la nit a la capital, encara amb cert nerviosisme fins que ens van dir que a l'endemà viatjaríem cap a Pozo Colorado.

Al matí següent ens vam ficar en el cotxe i després de tres hores de viatge, vam arribar a l'escola "San Isidro Labrador". Els nostres ulls no arribaven a veure tot el que havia al nostre al voltant. La nostra futura casa durant quaranta dies, la nostra llar.

En els primers dies, les hores passaven lentament, ja que l'internat estava deshabitat i els nins encara estaven de vacances. Vam estar treballant en l'horta i vam conèixer a diversos treballadors del col·legi (professors, personal de manteniment i les seves famílies), habituant-nos als seus horaris i menjars.

4.3. PROIDEBA

Apoyo educativo en la escuela-internado San Isidro Labrador de Pozo Colorado. Paraguay.

El día 13 de julio partíamos cuatro compañeros hacía un lugar desconocido llamado Pozo Colorado. Los nervios estaban a flor de piel ya que no sabíamos lo que íbamos a encontrar allí ni como nos llevaríamos entre nosotros. La situación en el aeropuerto fue difícil: el despedirnos de nuestros seres queridos y no saber lo que nos deparaba el futuro.

Hemos viajado muchas veces pero nunca con esta finalidad ni durante tanto tiempo. Estábamos ilusionados pero a la vez preocupados y nerviosos.

El viaje de ida fue duro ya que hubo muchas horas de vuelo y de espera en los aeropuertos. Llegamos a Asunción el día 14 y nos tranquilizó ver en el aeropuerto a un Hermano de la comunidad que había venido a recogernos. Pasamos la noche en la capital, aún con cierto nerviosismo hasta que nos dijeron que al día siguiente viajaríamos hacia Pozo Colorado.

A la mañana siguiente nos metimos en el coche y después de tres horas de viaje, llegamos a la escuela "San Isidro Labrador". Nuestros ojos no alcanzaban a ver todo lo que había a nuestro alrededor. Nuestra futura casa durante cuarenta días, nuestro hogar.

En los primeros días, las horas pasaban lentamente, ya que el internado estaba deshabitado y los niños todavía estaban de vacaciones.

Amb molta il·lusió preparam la benvinguda als nins; estàvem impacients per conèixer-los. Per fi va arribar el gran dia: en un continu degoteig van anar arribant les famílies amb totes les pertinences dels nins (matalassos, robes, articles per la neteja personal,...) i per descomptat l'anomenada "matula": menjars preparats per les seves mamàs i alguns dolços.

Ens va sorprendre, des d'un primer moment, el carinyosos que són els nins i ràpidament entaulàrem amistat amb ells. Poc a poc passaren els dies, entre jocs, classes, projectes, balls... De les vàries activitats que vam fer amb els nins, ens agradaria destacar les següents:

- Preparació d'un ball per al taller de dansa amb la conegudíssima cançó de "Conta'm" de Fórmula V.
- Jocs per al "Dia del Nin" que se celebra el dia 16 d'agost: va ser un circuit amb diferents jocs i activitats (globus, caramels, balls, pintar un mural, carreres de sacs, pintar-nos les cares...)
- Taller de fang o "dibuixar amb fang" com ho diuen ells, aprofitant el fang

Estuvimos trabajando en la huerta y conocimos a varios trabajadores del colegio (profesores, personal de mantenimiento y sus familias), habituándonos a sus horarios y comidas.

Con mucha ilusión preparamos la bienvenida a los niños; estábamos impacientes por

conocerlos. Por fin llegó el gran día: en un continuo goteo fueron llegando las familias con todas las pertenencias de los niños (colchones, ropas, artículos para el aseo personal,...) y por supuesto la llamada "matula": comidas preparadas por sus mamás y algunos dulces.

Nos sorprendió, desde un primer momento, lo cariñosos que son los niños y rápidamente entablamos amistad con ellos. Poco a poco pasaron los días, entre juegos, clases, proyectos, bailes... De las varias actividades que hicimos con los niños, nos gustaría destacar las siguientes:

- Preparación de un baile para el taller de danza con la conocidísima canción de "Cuéntame" de Fórmula V.
- Juegos para el "Día del Niño" que se celebra el día 16 de agosto: fue un circuito con diferentes juegos y actividades (globos, caramelos, canicas, pintar un mural, carreras de sacos, pintarnos las caras...)
- Taller de barro o "dibujar con barro" como lo llaman ellos, aprovechando el barro de los tajamares.

dels tajamars. Ens va sorprendre la seva destresa i habilitat manipuladora.

- Power-Point amb totes les fotos que fèrem durant la nostra estada. Va ser molt agradable escoltar les rialles dels nins al veure's en les fotos, ja que no estan acostumats.

Però el més important no ha estat el que nosaltres hem preparat per als nins, sinó tot el que hem après d'ells, la seva constant felicitat, alegria i generositat amb els altres i amb el mateix centre.

Volem agrair tot el que han fet per nosaltres, per haver-nos fet sentir com a casa.

Finalment però no menys important, donar les gràcies a PROIDEBA per oferir-nos aquesta oportunitat. Ens agrada que tot el món pensés en Paraguai, un país desconegut per gairebé tots, però un lloc amb gent meravellosa, encara que amb moltes neces-

Nos sorprendió su destreza y habilidad manipulativa.

- Power-Point con todas las fotos que tomamos durante nuestra estancia. Fue muy grato oír las risas de los niños al verse en las fotos, ya que no están acostumbrados.

Pero lo más importante no ha sido lo que nosotros hemos preparado para los niños, sino todo lo que hemos aprendido de ellos, su constante felicidad, alegría y generosidad con los demás y con el mismo centro.

Queremos agradecer todo lo que han hecho por nosotros, por habernos hecho sentir como en casa.

Por último pero no menos importante, dar las gracias a PROIDEBA por brindarnos esta oportunidad.

Nos gustaría que todo el mundo pensara en Paraguay, un país desconocido por casi todos, pero un lugar con gente maravillosa, aunque con muchas necesidades básicas como

sitats bàsiques com aigua, sanitat, justícia ...

"Alegria compartida és doble alegria;
dolor compartit és mig dolor."

Silvia Crespí Bonnín, Isabel Font Aulí,
Sebastià Riera Torrebella i Sílvia
Martínez Oliver

agua, sanidad, justicia ...

*"Alegria compartida es doble alegría;
dolor compartido es medio dolor."*

*Silvia Crespí Bonnín, Isabel Font Aulí,
Sebastià Riera Torrebella i Silvia
Martínez Oliver*

4.4. S'ENTREFORC

«Formador de Formadors en Educació per a la Salut» (Guatemala)

Aquest projecte s'inscriu dintre del marc de les activitats de S'Entreforc, en la línia de la cooperació internacional i, concretament, a assistir en les tasques de cofinançar la infraestructura de Menjadors Socials i donar suport a la seva gestió a Argentina.

A causa de la situació de fam i manques de part de la població, aquesta s'organitza popularment en assemblees veïnals, sorgint una xarxa de menjadors socials com una resposta d'auto-gestió als seus problemes.

Una vegada en funcionament, es poden detectar altres necessitats i són els propis usuaris els quals porten a terme activitats comunitàries, amb la finalitat de donar resposta a les problemàtiques de salut, VIH-SIDA, sexualitat, addiccions, de drets humans, etc. Partint d'aquesta realitat i conjuntament amb Polo Obrero (moviment polític-social de base piquetera), es dissenya un projecte de cooperació l'objectiu del qual és realitzar tallers de debat en l'àmbit de l'educació per a la salut dirigit a les diferents xarxes de menjadors.

Vam recórrer un barri amb un grup de treball organitzat altament polititzat amb un zel del propi projecte polític i el temor que la intervenció interfereixi en aquest projecte. No obstant això, una vegada superada aquesta diferència, ens trobem amb una xarxa de menjadors de

4.4. S'ENTREFORC

«Formador de Formadores en Educación para la Salud» (Guatemala)

Este proyecto se inscribe dentro del marco de las actividades de S'Entreforc, en la línea de la cooperación internacional y, concretamente, en asistir en las tareas de cofinanciar la infraestructura de Comedores Sociales y apoyar su gestión en Argentina.

Debido a la situación de hambre y carencias de parte de la población, ésta se organiza popularmente en asambleas vecinales, surgiendo una red de comedores sociales como una respuesta de autogestión a sus problemas.

Una vez en funcionamiento, se pueden detectar otras necesidades y son los propios usuarios los que llevan a cabo actividades comunitarias, con el fin de dar respuesta a las problemáticas de salud, VIH-SIDA, sexualidad, adicciones, de derechos humanos, etc.

Partiendo de esta realidad y conjuntamente con Polo Obrero (movi-

base comunitària que són capaços de recollir demandes explícites i implícites que, entre tots, tractaran de resoldre amb les seves pròpies eines. La nostra tasca va tenir lloc en un d'aquests menjadors, detectant les seves característiques i necessitats pròpies, que ens obligarien a generar una estratègia més general englobant les diferents xarxes de tots els menjadors socials en un projecte de major envergadura.

L'activitat es va desenvolupar mitjançant la realització de tallers formatius, la finalitat dels quals consistia en informar i ensenyar continguts d'habilitats socials, sexe més segur, prevenció en drogodependències i VIH Sida. Aquesta tasca la desenvolupem en un període de quatre setmanes.

El taller va facilitar l'intercanvi d'informacions, experiències i coneixements entre els participants i els propis cooperants, amb la finalitat de cercar conjuntament estratègies per a evitar conductes de risc i afavorir respostes més saludables.

Es va observar, al principi, resistència per part d'algunes dones, a participar en el taller de sexualitat, encara que finalment va despertar una gran curio-

miento político-social de base piquetera), se diseña un proyecto de cooperación cuyo objetivo es realizar talleres de debate en el ámbito de la educación para la salud dirigido a las diferentes redes de comedores.

Recorrimos un barrio con un grupo de trabajo organizado altamente politizado con un celo del propio proyecto político y el temor de que la inter-

intervención interfiera en dicho proyecto. Sin embargo, una vez superada esta diferencia, nos encontramos con una red de comedores de base comunitaria que son capaces de recoger demandas explícitas e implícitas que, entre todos, tratarán de resolver con sus propias herramientas. Nuestra tarea tuvo lugar en uno de esos comedores, detectando sus características y necesidades propias, que nos obligarían a generar una estrategia más general englobando las diferentes redes de todos los comedores sociales en un proyecto de mayor envergadura.

La actividad se desarrolló mediante la realización de talleres formativos, cuya finalidad consistía en informar y enseñar contenidos de habilidades sociales, sexo más seguro, prevención en drogodependencias y VIH Sida. Esta tarea la desarrollamos en un período de cuatro semanas.

El taller facilitó el intercambio de informaciones, experiencias y conocimientos entre los participantes y los propios cooperantes, con el fin de buscar conjuntamente estrategias para evitar conductas de riesgo y favorecer respuestas más saludables.

sitat, especialment, l'aprenentatge d'ús i col·locació del preservatiu. El temps dedicat a aquest taller va reduir el taller d'habilitats socials. Per altra banda, a causa de la demanda formulada per gran part de dones, es va improvisar una classe d'autoexploració mamària per a la detecció precoç del càncer de mama.

A pesar de les dificultats i limitacions de la població, els tallers van ser profitosos, fomentant la sensibilització en temes que afecten el seu dia a dia. A partir de l'experiència, s'ha millorat la comunicació entre els diferents menjadors de la xarxa, s'han creat nous vincles amb altres serveis de la comunitat del barri, com el contacte amb "La Salita" (Centre de Salut).

Quins nous horitzons de cooperació ens dóna aquesta experiència?. La situació d'extrema necessitat i la profunda inserció del partit polític demanda en l'elaboració del projecte una atenció especial, de tal forma que el seu desenvolupament es produeixi d'una manera socialment acceptable per a tots els actors.

Se observó, en un principio, resistencia por parte de algunas mujeres, a participar en el taller de sexualidad, aunque finalmente despertó una gran curiosidad, en especial, el aprendizaje de uso y colocación del preservativo. El tiempo dedicado a este taller redujo el taller de habilidades sociales. Por otra parte, debido a la

demanda formulada por gran parte de mujeres, se improvisó una clase de autoexploración mamaria para la detección precoz del cáncer de mama.

A pesar de las dificultades y limitaciones de la población, los talleres fueron provechosos, fomentando la sensibilización en temas que afectan su día a día. A partir de la experiencia, se ha mejorado la comunicación entre los distintos comedores de la red, se han creado nuevos vínculos con otros servicios de la comunidad del barrio, como el contacto con "La Salita" (Centro de Salud).

¿Qué nuevos horizontes de cooperación nos da esta experiencia?. La situación de extrema necesidad y la profunda inserción del partido político demanda en la elaboración del proyecto una atención especial, de tal forma que su desarrollo se produzca de una manera socialmente aceptable para todos los actores.

La población a la que va dirigido si bien numéricamente no es muy amplia, sus particularidades y obli-

La població a la qual va dirigit si bé numèricament no és molt àmplia, les seves particularitats i obligacions demandarien l'ampliació tant en el temps com en el nombre de coo-perants, fins i tot arribant a un projecte policèntric. L'esperit del nostre treball al llarg d'aquesta experiència, l'espai ofert als participants dels tallers i la seva col·laboració, reflecteix les moltes emocions i sensacions que hem tingut i creiem que també compartit. Estem molt contentes d'haver pogut col·laborar, i encara que queda molt per fer reconeixem el treball ocupat durant aquests anys, i vam animar a continuar amb la lluita, aquesta que es fa diàriament...com a formiguetes.

En definitiva, és la nostra intenció que se sàpiga, que aquest projecte s'ha fet entre tots, ressaltant de manera especial la participació de la gent del menjador.

Això va per a tots aquells, que van posar el cos, la paraula, les ganes i el temps... (S'Entreforc i Direcció general de Cooperació)

Sonia Guerreiro i Sílvia Bauzá

gaciones demandarían la ampliación tanto en el tiempo como en el número de cooperantes, incluso llegando a un proyecto multicéntrico.

El espíritu de nuestro trabajo a lo largo de esta experiencia, el espacio ofrecido a los participantes de los talleres y su colaboración, refleja las muchas emociones y sensaciones que hemos tenido y creemos que también compartido. Estamos muy contentas de haber podido colaborar, y aunque queda mucho por hacer reconocemos el trabajo desempeñado durante estos años, y animamos a continuar con la lucha, esa que se hace diariamente...como hormiguitas.

En definitiva, es nuestra intención que se sepa, que este proyecto se ha hecho entre todos, ressaltando de manera especial la participación de la gente del comedor.

Esto va para todos aquellos, que pusieron el cuerpo, la palabra, las ganas y el tiempo... (S'Entreforc y Dirección General de Cooperación)

Sonia Guerreiro y Silvia Bauzá

5. QUADERNS PUBLICATS
5. CUADERNOS PUBLICADOS

1. Timor: genocidi i esperança. (F. S'Oliver d'Estellenc)
2. Deute extern: la pobresa que ens enriqueix. (Paz con dignidad)
3. El món maputxe. (Carolina Manque)
4. 2000, Any de la Cultura de Pau i No-violència. (Arcadi Oliveres)
5. Anar de compres i canviar el món: comerç just, consum responsable. (S'Altra Senalla).
6. Experiències de cooperació. (Nou Sud, Veïns, STEI)
7. L'antiracisme en l'àmbit internacional: propòsits i realitats. (Joan Comas)
8. Burundi: mirant amb esperança el futur. (Veïns)
9. Fòrum Social Mundial: un altre món és possible. (Francisco Vera)
10. Balcans, l'oblit còmplice. (Bòsnia Viva)
11. Situació a Colòmbia: una altra realitat. (CEPAC)
12. Veneçuela: de la tragèdia de Vargas a la inclusió social. Una experiència veneçolana de gestió associativa. (EFIP)
13. Contra la pena de mort. (Amnistia Internacional)
14. Salut reproductiva i cooperació per al desenvolupament. (Mallorca Solidària)
15. La lluita contra la sida a Àfrica. (Metges del Món)
16. El microcrèdit: a quines necessitats respon?. (F. Vicenç Ferrer)
17. La perspectiva de gènere a Àfrica. (Centre africà per les dones)
18. El conflicte del Sàhara Occidental. (Associació Poble Saharai)
19. Construir la pau: els conflictes oblidats i el nou conflicte global. (OIKOS)
20. Els camps de l'oblit. (Associació Catalana per la pau)
21. La mutilació genital femenina. (Direcció General de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor)

22. Accés a medicaments essencials: un dret per a totes les poblacions del món (Metges sense Fronteres)
23. Aproximació a la problemàtica dels infants, dels joves i de les “maras” en situació de risc a Nicaragua i al Salvador (Fundació Diagrama)
24. Globalització i migració: les dones musulmanes immigrants a Europa (Nadia Nair)
25. La situació de les maquiles a Centreamèrica (Fundació Pau i Solidaritat)
26. Perú: quan l'educació encara és esperança (Ensenyants Solidaris)
27. Indígenes (Survival Internacional)
28. Hondures: de la Serra de Tramuntana a la Serralada del Merendón” (Cruz Roja)
29. Objectius del mil·leni. Balenç 2005 (Coordinadora d'ONGD de les Illes Balears)
30. Educació pel desenvolupament, una estratègia de cooperació imprescindible (Coordinadora de ONGD para el Desarrollo-España)
31. La discapacitat dins el projecte integral de la Fundación Vicente Ferrer (Anatapur)
32. El turisme com a eina de desenvolupament (Joan Miralles Plantalamor i Antònia Rosselló Campins)

